

Η!

Ηδύφωνο

στα μονοπάτια του πολιτισμού

05.06.2016

www.simerini.com.cy

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΚΟΥΣΟΥΛΑ:
Η ΠΟΙΗΣΗ ΕΙΝΑΙ ΑΘΩΟΤΗΤΑ,
ΑΡΑ ΔΙΑΚΙΝΔΥΝΕΥΣΗ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 10-11

ΕΤΕΡΟΙ ΕΑΥΤΟΙ - Η ΦΙΛΙΑ
ΣΤΟΝ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗ

// ΣΕΛΙΔΕΣ 12-13

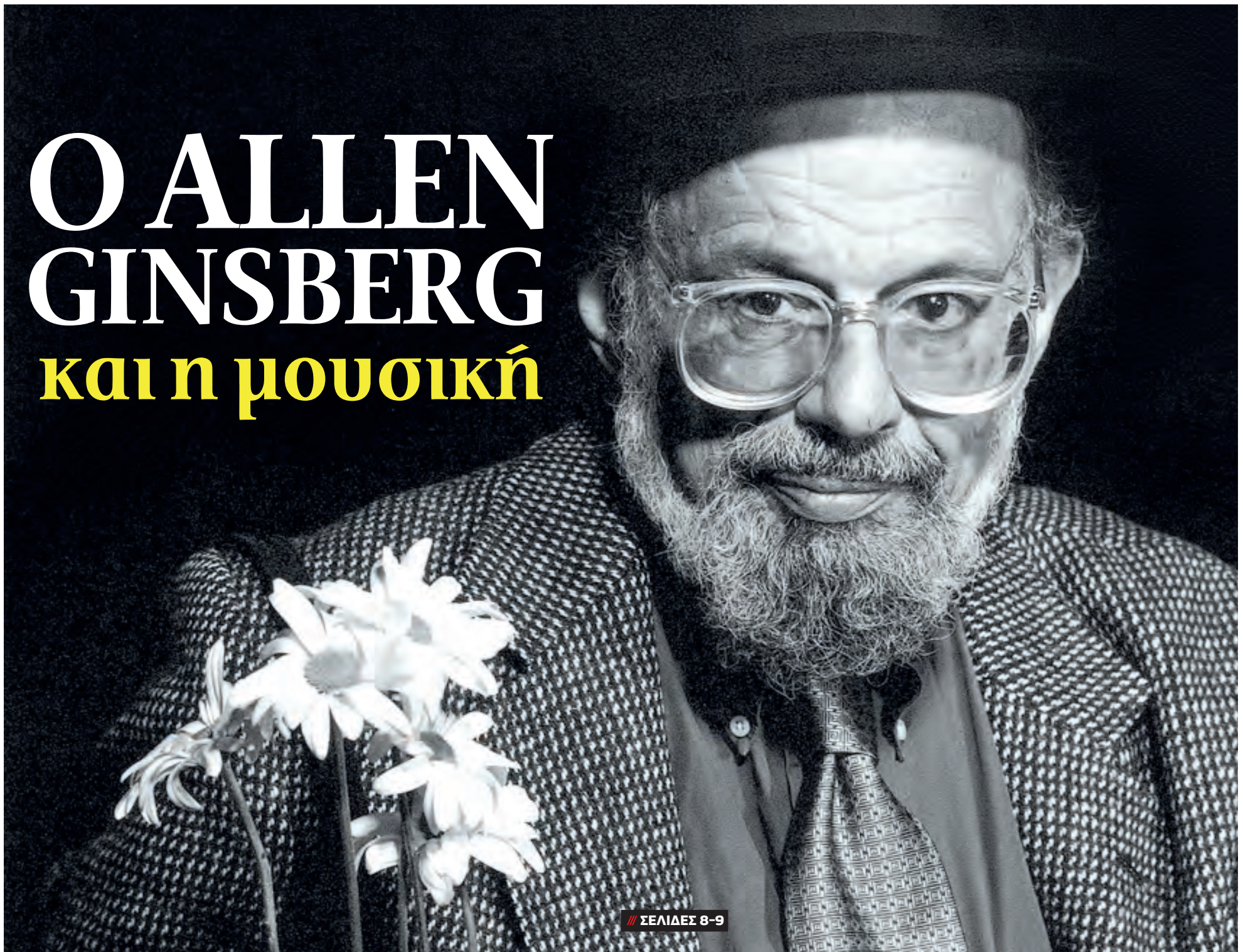

750 ΧΡΟΝΙΑ
DANTE ALIGHIERI

// ΣΕΛΙΔΑ 4

Η τέχνη είναι ένας ελιγμός ευτυχίας ώστε να μπορούμε να υπάρχουμε κάπως αναπνευστικά δυστυχημένοι 🍷 Νίκος Καρούζος

Ο ALLEN GINSBERG και η μουσική

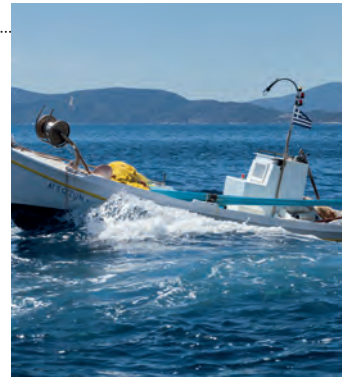
// ΣΕΛΙΔΕΣ 8-9

quickreek

Γεγονότα, εκδηλώσεις, εκθέματα, συνειρμοί στον πολιτιστικό ιστό της εβδομάδας

Προοπτικές για ένα καλοκαίρι

Κοντά στα κορίτσια και τα αγόρια που έχουν γενναιόδωρο χιούμορ και δεν στραβομουτσουιάζουν όταν μια ήσων αντιξοότητα τούς χτυπάει την πόρτα γιατί ξέρουν ποιες θύρες είναι εύκολες όταν τες κουρταλεί η χρεία

«Βαρνάβας Καλοστέφανος»

Η πολιτική των Άγγλων στην Κύπρο πριν και μετά το '55-'59 και οι ιδεολογικοποιήσεις της «μεταμοντέρνας» ιστοριογραφίας με αφητηρία το ανολοκλήρωτο κυπριακό μυθιστόρημα του Σεφέρη «Βαρνάβας Καλοστέφανος»

Πολιτιστικές επιλογές // Τα καλύτερα της εβδομάδας

Μουσική // Σκαλί Αγλαντζιάς

1

Ένα Αλπούμ Ιστορίες

Η ομάδα του Μάριου Κακουλλή σε συνεργασία με τη Fresh Target Theatre Ensemble δραματοποιεί και μεταφέρει στη σκηνή το βιβλίο του Αντώνη Γεωργίου. 2-5 Ιουνίου, ΕΘΑΛ, Λεμεσός. Είσοδος: €12 /€10. Κρατήσεις/Πληροφορίες: 99926807, 96455810.

2

Και τώρα οι δύο μας

Και τώρα οι δύο μας, ένα έργο του Αλέξανδρου Γκέλμαν. Σκηνοθεσία: Νεοκλής Νεοκλέους. Πρωταγωνιστούν Αντρέι Κρουπά και Τζούλια Κότοβα. Η παράσταση είναι στη ρώσικη γλώσσα. Θέατρο Ένα, 7/8/9/11/12 Ιουνίου, στις 20:00. Τιμή εισιτηρίου: 12 ευρώ. Κρατήσεις: 99069001.

3

Κάρμεν

Το Ρωσικό Μπαλέτο Moscovia παρουσιάζει το μπαλέτο «Κάρμεν» σε μουσική του Γάλλου συνθέτη Ζωρζ Μπιζέ, βασισμένο στην ομώνυμη νουβέλα του Προσπέρ Μεριμέ. Τετάρτη, 8 Ιουνίου, 21:00, Αρχαίο Θέατρο Κουρίου. Εισιτήρια: www.soldoutticketbox.com.

4

ART4ALL

Ο Πολυχώρος Ρόδι διοργανώνει για πρώτη φορά την έκθεση ART4ALL. Ημερομηνίες διεξαγωγής 10-14/6/16 από τις 10:00-13:00 και 16:00-19:00. Για περισσότερες πληροφορίες για την εκδήλωση και τους καλλιτέχνες που θα λάβουν μέρος μπορείτε να βρείτε στο facebook.com/art4allcy.

Ο Κωστής Μαραβέγιας κάτω από τ' αστέρια

Ο Κωστής Μαραβέγιας θα βρίσκεται στην Κύπρο στις 11 Ιουνίου για μια μοναδική συναυλία κάτω απ' τ' αστέρια με ελεύθερη είσοδο. Το Starlight Music Night διοργανώνεται από το Andrey & Julia Dashin's Foundation με την ευκαιρία συμπλήρωσης δύο χρόνων λειτουργίας του.

Τη συναυλία θα ανοίξει το εξαιρετικό Σύνολο Χάλκινων Πνευστών της Συμφωνικής Ορχήστρας Νέων Κύπρου, υπό την καθοδήγηση του Gareth Griffiths και την καλλιτεχνική διεύθυνση του Γιώργου Κουντούρη. Θα ακολουθήσουν οι gipsy swing ήχοι των Gadjó Dilo, που με τη σειρά τους θα δώσουν τη σκυτάλη στον folk rock καλλιτέχνη Κωστή Μαραβέγια και την μπάντα του. Ο Κωστής Μαραβέγιας έχει γίνει συνώνυμο με τις ξέφρενες, γεμάτες ενέργεια, εμφανίσεις του. Βραδιές γεμάτες καλοκαιρινή ξενιοσιά, χαρούμενη διάθεση, μουσική, τραγούδι και χορό.

Ραντεβού, λοιπόν, το Σάββατο, 11 Ιουνίου 2016, στο Σκαλί Αγλαντζιάς στη Λευκωσία, στις 20:30, για να γίνουν με όλοι μια κεφάτη παρέα και να τραγουδήσουμε τα παλιά αγαπημένα αλλά και τα καινούρια κομμάτια, από το νέο άλμπουμ του Κωστή Μαραβέγια «ΚΑΤΑΣΤΡΩΜΑ».

Όλα τα έσοδα που θα μαζευτούν από δραστηριότητες κατά τη διάρκεια της εκδήλωσης θα δοθούν στον Σύνδεσμο «Μωρά Θαύματα», που στόχο έχει την ευαισθητοποίηση του κοινού για τα θέματα που αφορούν τα πρόωρα νεογνά και την ενίσχυση της Μονάδας Εντατικής Νεογνών και Πρόωρων του Μακάριου Νοσοκομείου. Η εκδήλωση τελεί υπό την αιγίδα της κυρίας Άντρης Αναστασιάδη, συζύγου του Προέδρου της Δημοκρατίας.

Info: Starlight Music Night για τα δύο χρόνια του Andrey & Julia Dashin's Foundation, Σκαλί Αγλαντζιάς, ώρα 8.30, είσοδος ελεύθερη.

Ιδιοκτησία: Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ | Υπεύθυνος Έκδοσης: Μιχάλης Παπαδόπουλος Βοηθός Υπεύθυνος Έκδοσης: Μαρία Μηνιά Συνεργάτες: Κωνσταντίνος Α. Ε. Παπαθανασίου Γιάννης Ζελιαναίος Λογγίνος Παναγή, Γιώργος Ίκαρος Μπαμπασιάνης, Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή, Τίτος Χριστοδούλου, Χρήστος Μιχάλαρος Μάριος Αδάμου. Ηλεκ. Ταχυδρομείο: papadopolosm@simerini.com, minam@simerini.com

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημοσία Λτδ.

Φραντς Κάφκα, Η δίκη

Κάποιος πρέπει να συκοφαντήσει τον Γιόζεφ Κ.

/// ΣΕΛΙΔΑ 16

Ηδύφωνο

Antonella Anedda: «Το μπαλκόνι του σώματος»

Η Ιταλίδα ποιήτρια -και όχι ποιήτρια- από τις κορυφαίες της χώρας της, θα βρίσκεται στη Λευκωσία προσκεκλημένη του «19ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου»

Sisyphos has been a woman

Τη Γερμανία εκπροσωπεί φέτος στο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού, την Τετάρτη, 8 Ιουνίου στις 20:30 στο Θέατρο Ριάλτο, η ομάδα Cooperativa Maura Morales, με επικεφαλής τη Maura Morales και τον Michio

Crossroads

Το «Ηδύφωνο» συνομιλεί με τον οργανισμό TheatrEtc για τις δραστηριότητες της καλοκαιρινής κατασκήνωσης, που «επικεντρώνονται στη χρήση του θεάτρου ως εργαλείου δημιουργικής έκφρασης και επικοινωνίας, πολυπολιτισμικότητας και συνύπαρξης»

19ο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού Κύπρου // Θέατρο Ριάλτο

Sisyphos has been a woman

Τη Γερμανία εκπροσωπεί φέτος στο Φεστιβάλ Σύγχρονου Χορού, την Τετάρτη, 8 Ιουνίου στις 20:30, η ομάδα Cooperativa Maura Morales, με επικεφαλής τη χορεύτρια και χορογράφο Maura Morales και τον κιθαρίστα, συνθέτη και sound artist Michio. Παρουσιάζει την παράσταση «Sisyphos has been a woman», η οποία πραγματεύεται την ανδροκεντρική κοινωνία μας και τον ρόλο της γυναίκας, την οποία παρομοιάζει με το μυθικό Σίσυφο, θέτοντας καιρικά ερωτήματα. Οι βασικοί συντελεστές της ομάδας συνεργάζονται και με άλλους καλλιτέχνες ανάλογα με το είδος και τον σκοπό κάθε έργου. Το σύνολο, το οποίο δημιουργήθηκε το 2010 έχει έκτοτε συμμετάσχει με πληθώρα έργων σε πολλά και αξιολογικά διεθνή φεστιβάλ χορού ανά την Ευρώπη, την Ασία και τη Νότια Αμερική. Η Cooperativa Maura Morales απέσπασε πολλά σημαντικά βραβεία, όπως το Kurt Jooss Prize 2013, το «Βραβείο Πολιτισμού» του Ντίσελντορφ το 2014, το βραβείο κριτικής επιτροπής για καλύτερη ερμηνεία στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού της Νότιας Αμερικής το 2013, και το βραβείο DURI το 2015, στο Διεθνές Φεστιβάλ Χορού του Μπιλμπάο /Ισπανία. Από το 2012, την Cooperativa Maura Morales χορηγεί το Ίδρυμα Τεχνών της Βόρειας Ρηνανίας - Βεστφαλίας και το Γραφείο

Πολιτισμού του Δήμου Ντίσελντορφ.

Σκηνοθεσία/χορογραφία: Maura Morales
Καλλιτεχνική σύμβουλος: Giada Scuderi
Σύνθεση/Ζωντανή μουσική: Michio
Χορευτές: Elia Lopez, Giada Scuderi, Maura Morales
Κουστούμια: Tina Miyake
Σκηνικά: Tina Miyake / Maura Morales
Σχεδιασμός φωτισμού: Niko Moddenborg
Βίντεο: Manfred Borsch

Το έργο «Sisyphos has been a woman» χορηγεί το Υπουργείο Οικογένειας, Νεολαίας, Πολιτισμού και Αθλητισμού της Βόρειας Ρηνανίας - Βεστφαλίας, ο οργανισμός NRW Country Office Free Culture, το Κέντρο Τεχνών της Βόρειας Ρηνανίας - Βεστφαλίας.

Μία συμπαραγωγή της Cooperativa Maura Morales σε συνεργασία με το Γραφείο Πολιτισμού της Krefeld, τον οργανισμό Forum Free Theater FFT/ Ντίσελντορφ, Ringloekshuppen/ Ruhr, Pumpenhaus Mönster.

Τετάρτη, 8/6, 20:30

Είσοδος: €5 | €20 Για όλες τις παραστάσεις (ισχύει για Λεμεσό και Λευκωσία)
Δωρεάν είσοδος για μαθητές, φοιτητές, στρατιώτες, συνταξιούχους & επαγγελματίες χορού

Θέατρο Ριάλτο 77 77 77 45, E-tickets: www.rialto.com.cy
Πληροφορίες: Ινστιτούτο Goethe: 22674608

*Δωρεάν Μεταφορά από Λευκωσία προς Λεμεσό | Πληροφορίες: 99 61 82 25
Αναχώρηση από Κέντρο Χειροτεχνίας (Λεωφ. Αθαλάσσης) στις 19:15

ARTS UNITES

6-10 June at Famagusta Gate.
Opening hours: Tuesday-Friday 10.00-13.00 and 16.00-20.00.
Opening: Monday June 6 at 19:30

27 June - 2 July at Sacakli Ev.
Opening hours: Tuesday-Friday 08.00-18.00, Saturday 10.00 -13.00.
Opening: Monday June 27 at 19:30

The event is being held under the auspices of UNFCYP, Mr. Constantinos Yiorkadjis and Mr. Mehmet Hamanc.

Εικαστικά // «Art Unites»

Πραγματοποιούνται τα εγκαίνια της έκθεσης ζωγραφικής της Τουρκοκύπριας Ruya Resat και της Ελληνοκύπριας Άννας Κακουλλή στην Πύλη Αμμοχώστου στις 6 Ιουνίου 2016, στις 19:30 με θέμα «Art Unites». Τα εγκαίνια της έκθεσης θα τελήσει η Αντιδήμαρχος Λευκωσίας κ. Ελένη Λουκαΐδου. Θα ακολουθήσει καλ-

λιτεχνικό μουσικό πρόγραμμα από το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου και δεξίωση. Η έκθεση τελεί υπό την αιγίδα της ΟΥΝΦΙΚΥΠ, του Δημάρχου Λευκωσίας Κωνσταντίνου Γιωρκάτζη και του Εκπροσώπου της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας της Λευκωσίας, και θα διαρκέσει μέχρι τις 10 Ιουνίου 2016.

Θέατρο // «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα»

«Αμμόχωστος Βασιλεύουσα» από το «Θέατρο Ένα» το καλοκαίρι. Προσφορά στην πατρίδα μας και ιδιαίτερα στην κατεχόμενη αγαπημένη Αμμόχωστο αποτελεί η μεγάλη καλοκαιρινή παράσταση του θεατρικού σχήματος του «Θέατρο Ένα», με το έργο «Αμμόχωστος Βασιλεύουσα». Πρόκειται για το γνωστότατο και αξιολογότερο έργο του Κυριάκου Χαραλαμπίδη, το οποίο έχει επενδυθεί με μουσική του Σάββα Σάββα σε σκηνοθεσία του Φώτου Φωτιάδη. Το έργο φιλοδοξεί να φτάσει σε κάθε γωνιά της ελεύθερης Κύπρου με παραστάσεις που θα αρχίσουν τον ερχόμενο Ιούλιο. Η πρεμιέρα θα δοθεί στη Λευκωσία κι ακολούθως θα γίνουν παραστάσεις σε όλες τις μεγάλες πόλεις

και Δήμους της Κύπρου. Η παράσταση αξιολογείται ως εξαιρετικής σημασίας για την Κύπρο, ιδιαίτερα κατά την περίοδο που θα δοθεί και η οποία συμπίπτει με τις θλιβερές επετείους της τουρκικής εισβολής του 1974. Το έργο αναμένεται ότι θα παρακολουθήσουν όλες οι ηλικιακές ομάδες των Κυπρίων, μια και στοχεύει στη διατήρηση της μνήμης των κατεχομένων εδαφών μας και ιδιαίτερα της Αμμοχώστου, της πόλης που για 42 χρόνια παραμένει πόλη φάντασμα και χρησιμοποιείται πάντα ως διαπραγματευτικό χαρτί για τους κατακτητές της πατρίδας μας. Τακτικές Παραστάσεις: Παρασκευή και Σάββατο στις 20:30, στο «Θέατρο Ένα». Τηλ: 22348203.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Dante Alighieri (1265-1321): «Στα 750 χρόνια του»

Αφιέρωμα // Ποιητής, πολιτικός, φιλόσοφος, θεωρητικός της πολιτικής και συγγραφέας, ο άνθρωπος-δημιουργός που έστρωσε τον δρόμο για την έλευση της Αναγέννησης

Σε μια περίοδο που η κρίση της κοινωνίας μας είναι εμφανής σ' όλες τις εκδηλώσεις της, συμπαρασύρει ανακλαστικά μαζί της και την καλλιτεχνική δημιουργία. Μια κρίση που εκφράζεται στην αδυναμία εύρεσης θεματικού και μορφικού υλικού, ικανού να στοιχειοθετήσει τον χαρακτήρα μιας δυναμικής και πρωτοποριακής τέχνης, απαγκιστρωμένης από κοινοτοπίες και ανιαρές επαναλήψεις, καθιστά απαραίτητη την αναφορά στον τεράστιο Φλωρεντίνο Ποιητή Δάντη Αλιγκέρι.

Ο μεγάλος, λοιπόν, του τέλους του Δυτικού Μεσαίωνα, που έγινε οδηγός για το πέρασμα στην Αναγέννηση, αξιολογώντας και αφομοιώνοντας επλεκτικά την ελληνική και την ελληνορωμαϊκή φιλοσοφία, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη, τους Πατέρες της Εκκλησίας, την αραβική και χριστιανική φιλοσοφία της εποχής του.

Άτομο βαθιά θρησκευόμενο, αν και κατηγορήθηκε από την επίσημη Εκκλησία για αιρετικός, και ενεργός πολίτης του τότε νεότευκτου ιταλικού έθνους, πλήρωσε με εξορίες τις πολιτικές του επιλογές, όταν τάχθηκε στο πλευρό των Ασπρων Γουέλφων, οι οποίοι ζητούσαν την ενεργό συμμετοχή του λαού στα κοινά. Μια επιλογή που είχε το τίμημά της, αφού τον οδήγησε μακριά από τη γενέτειρά του, τη Φλωρεντία, στερώντας του τη γενέθλια γη, που τόσο πολύ αγάπησε. Δεν θα πρέπει να μας διαφεύγουν όμως και οι αναφορές του στην ελληνική γλώσσα, που γίνονται περιστασιακά στη μικρή πραγματεία του, γραμμένη στα λατινικά, «De vulgari eloquentia».

Άραγε τι προσθέτει η αναφορά, ακόμη και η εκδήλωση-αφιέρωμα του «19ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου»; Όχι βέβαια τη σιγουριά ότι μπορεί να εξαντλήσει και να αποτιμήσει συνολικά ένα μέγιστο έργο. Αλλά να θέσει κάποια ερωτήματα, κάποια «desiderata» για τη μελέτη του δαιμονικού έργου κάτω από το πρίσμα των καιρών μας.

«Ένα αγκωνάρι της γνώσης των ανθρώπων»

Ο τίτλος της παραγράφου είναι παρμένος από την ομιλία του νομπελίστα ποιητή, Γιώργου Σεφέρη, στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (12.05.1966), και στο Βρετανικό Συμβούλιο Αθηνών (18.10.1966) με τίτλο, «Στα 700 χρόνια του Δάντη». Πρωτοδημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Εποχές» (Νοέμβριος 1966), ενώ τώρα βρίσκεται στον δεύτερο τόμο των «Δοκιμών» του (βλ. «Πηγές κειμένου»).

Περιττό να επισημάνω τη σημαντικότητα του δοκιμίου του Σεφέρη, για όλους όσοι, έστω και ακροθιγώς, ασχολούνται με την Ποίηση, άλλωστε τούτο

το πράττουν και διδάσκουν σοβαροί, αυστηροί κι, ίσως, εμπνευσμένοι πανεπιστημιακοί δάσκαλοι. Παραθέτω κάποιες από τις τελευταίες προτάσεις/αράδες του νομπελίστα: «Χρειάζεται προπάντων να νιώσουμε τη δαντική χρήση της αλληγορίας. Έπειτα, υπάρχουν στίχοι που είναι γεμάτοι με τόσες αναφορές και υπονοούμενα, ώστε να γίνονται, χωρίς κάποια γνώση, ακατάληπτοι ή παραπλανητικοί. Αξίζει τον κόπο τούτη η προσπάθεια, αν καθόλου αγαπούμε την ποίηση κι έχουμε τη διάθεση να κάνουμε θυσίες γι' αυτήν. Ο Δάντης μάς διδάσκει ακόμη ότι, για τον ποιητή, δεν υπάρχουν ωραία και άσκημα θέματα - πως όλα τα θέματα είναι ποιητικά, αν έχουμε ζήσει την πραγματικότητα (κυρτά η λέξη στο κείμενο) τους.»

Παράλειψη θα ήταν να μην αναφέρω τη διδακτορική διατριβή της αναπληρώτριας καθηγήτριας στο Τμήμα Ιταλικής Γλώσσας & Φιλολογίας του Ε.Κ.Π.Α., κυρίας Μαρίας Σγουριδίου, «Η επίδραση του Δάντη στη Νεοελληνική Λογοτεχνία», για περαιτέρω ενασχόληση με το έργο του Δάντη και πως αυτό αντικατοπτρίζεται στη Νεοελληνική Λογοτεχνία από τις απαρχές της (Κρητική Λογοτεχνία) έως και τον Γιώργο Σεφέρη.

«The divine poet and the angelic doctor»

Η Dorothy Leigh Sayers (1893-1957), Αγγλίδα συγγραφέας αστυνομικών ιστοριών και όχι μόνο, είναι γνωστή και για τη μετάφραση της «Θείας Κο-

μωδίας» στην αγγλική γλώσσα όπως, επίσης, και για τις μελέτες της για τον Δάντη. Αν και παλαιότερη μελετητής του έργου του Φλωρεντίνο ποιητή, κανείς δεν μπορεί να αγνοήσει τα εξαιρετικά της δοκίμια που περιλαμβάνονται στον τόμο, «Further Papers on Dante». Εδώ και στο δοκίμιο του τίτλου της παραγράφου, η συγγραφέας αριστοτεχνικά οικοδομεί τη γέφυρα που ενώνει τον «Θεϊκό Ποιητή»-Δάντη με τον «Αγγελικό Δάσκαλο»-Θωμά Ακινάτη (1225-1274).

Είναι ακριβώς αυτό που περιγράφεται στο οπισθόφυλλο του βιβλίου, «Η επιστολή στον Cangrande & Το πρώτο άσμα του Παραδείσου» (βλ. «Πηγές κειμένου»), απ' όπου και παραθέτω: «Στην αφιερωματική του επιστολή προς τον ηγεμόνα της Βερόνας Cangrande della Scala ο Δάντης δεν διστάζει να ποδηγε-

τήσει την ανάγνωση της 'Θείας Κωμωδίας' με τρόπο που εξόργισε τη νεότερη κριτική: πολλές σελίδες δαπανήθηκαν για ν' αμφισβητηθεί η αυθεντικότητα του κειμένου και όχι λιγότερες για την υπεράσπισή της. Η προτίμηση του μεγάλου ποιητή στην ερμηνεία του έργου του βάσει της θεολογικής του αλληγορίας -που διατυπώνεται ρητά στην ανάλυση του εισαγωγικού μέρους από το Πρώτο Άσμα του 'Παραδείσου'- ήταν αναπόφευκτο να έρθει σε σύγκρουση με τις νεωτερικές απόψεις για την πολυσημία των μεζόνων καλλιτεχνικών δημιουργημάτων».

Minima για τη «Θεία Κωμωδία»

Το 1307 είναι η χρονιά που ο Δάντης ξεκινά τη συγγραφή της «Θείας Κωμωδίας» («Divina Comedia»). Το αριστούργημα αυτό ο ίδιος ο ποιητής το ονόμασε «κωμωδία» αφενός επειδή ήταν γραμμένη στα Ιταλικά και αφετέρου, επειδή είχε ευτυχές τέλος. Ο όρος «Θεία»-«Divina» δόθηκε στο ποίημα από τον Λουντοβίκο Ντόλτσε που κι αυτός, τον είχε πάρει από τον Βοκάκιο.

Το έργο χωρίζεται σε τρία μέρη: «Κόλαση», «Καθατήριο» (περίπου πριν από το 1316) και «Παράδεισος» (ανάμεσα στο 1316 και το 1321). Αποτελείται από 14.233 στίχους ενδεκασύλλαβους, που χωρίζονται σε εκατό άσματα, το καθένα και ένα επιπλέον η «Κόλαση», το οποίο αποτελεί και τον πρόλογο.

Η «Κόλαση», σύμφωνα με το δαντικό ποίημα, είναι ένα βάραθρο κωνικό που χωρίζεται σε εννέα κύκλους -κάτω

από την Ιερουσαλήμ- μέχρι το κέντρο της γης που βρίσκεται ο Εωσφόρος.

Το «καθατήριο» είναι ένα πανύψηλο βουνό στους αντίποδες της Ιερουσαλήμ και είναι «διαμερισμένο» κι αυτό σε εννιά κύκλους. Στην κορυφή του βουνού βρίσκεται ένα ωραιότατο δάσος, ο επίγειος παράδεισος.

Ο «Παράδεισος» -κατά το πολεμικό σύστημα- αποτελείται από εννέα ουρανούς, οι οποίοι περιστρέφονται γύρω από την ακίνητη γη. Στο άνω άκρο βρίσκεται ο εμψυραϊός.

Οδηγός του Δάντη στο ταξίδι από την «Κόλαση» στο «Καθατήριο» και μετά στον «Παράδεισο» είναι ο Βιργίλιος και η Βεατρίκη, που τον παραδίδει τέλος στον Άγιο Βερνάρδο.

Η εκδήλωση-αφιέρωμα

Την Τρίτη, 7 Ιουνίου 2016, στο πλαίσιο του «19ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου» και στον μόνιμο χώρο διεξαγωγής του, στο Αρχοντικό Αξιοθέας, θα έχουμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε μία σημαντικότερη εκδήλωση-αφιέρωμα στον μεγάλο Φλωρεντίνο Ποιητή. Στις 20:30, με ελεύθερη είσοδο, το Πανεπιστήμιο Κύπρου, σε συνεργασία με την Ιταλική Πρεσβεία στο νησί, οργανώνει μία μεση-ομοιαστική βραδιά που περιλαμβάνει μία διάλεξη για τον Δάντη από την Ιταλίδα ποιήτρια Antonella Anedda (βλ. διπλανή στήλη, «Περιθωριακά»), ανάγνωση από μέλη του Θ.Ε.Π.Α.Κ. μεταφράσεων από τη «Θεία Κωμωδία» καμωμένων από κορυφαίους Νεοελληνες ποιητές (Α. Βαλαωρίτη, Κ.Π. Καβάφη, Ν. Καραντζάκη, Γ. Σεφέρη, κ.ά.) και ένα μουσικό αφιέρωμα στη μεσαιωνική ιταλική μουσική από δύο νέους ταλαντούχους Ιταλούς μουσικούς, την υψίφωνο Eleonora Aleotti και το μουσικό Jacopo Mosesso.

Πηγές κειμένου

- Dorothy L. Sayers, «Further Papers on Dante», Methuen & Co. Ltd., London, 1957
- Γιώργος Σεφέρης, «Δοκίμια», δεύτερος τόμος (1948-1971), εκδ. Ίκαρος, πέμπτη έκδοση, Αθήνα, 1984
- Περιοδικό «Διαβάζω», αφιέρωμα στον Δάντη, τχ. 230, Αθήνα, 10.01.1990
- Μαρία Σγουριδίου, «Η επίδραση του Δάντη στη Νεοελληνική Λογοτεχνία», διδακτορική διατριβή, Θεσσαλονίκη, 1998
- Dante Alighieri, «Η επιστολή στον Cangrande», μτφρ. Δημήτρης Αρμάος & «Το πρώτο άσμα του Παραδείσου», μτφρ. Γιώργος Κοροπούλης, εκδ. Ίνδικτος, Αθήνα, 2004

*Μα σε κάτι που λάμπει σα διαμάντι
κατάμαυρο και μυστικό,
ξανόγινε τους αστροκόσμους του
Δάντη
και τον Όθνημο τον ομηρικό.*

Κωστίς Παλαμιάς

Antonella Anedda: «Από το μπαλκόνι του σώματος»

Αναδιφήσεις // Η Ιταλίδα ποιήτρια -και όχι ποιήτρια- από τις κορυφαίες της χώρας της, θα βρίσκεται στη Λευκωσία προσκεκλημένη του «19ου Πολιτιστικού Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου»

Ι ναίκες ποιήτριες υφίστανται άπειρες, παντού, γυναίκες ποιητές, όμως, υπάρχουν συγκεκριμένες. Κι αυτό είναι κάτι γνωστό σ' όλους όσοι νοούν την έλλειψη γένους στην «καταστασιακή» υπόθεση «Ποίηση». Την ποιήτρια (χρησιμοποιώ εφεξής το θηλυκό γένος, για να μην ξενίσω τους αδαείς αναγνώστες/τριες) μου την έκανε γνωστή μου την «έδειξε», καλύτερα ο φίλος ποιητής, Μιχάλης Πιερής, και υπερθεμάτισε ο έτερος φίλος ποιητής, Σωτήρης Παστάκας. Μεταφράσεις ποιημάτων της διαβάζω αυτές του Γιάννη Η. Παππά, συνεργάτη του Παστάκα, στην έκδοση του πολυσελίδου τόμου, «Ανθολογία Ιταλικής Ποίησης-Ταξίδι στην Όμορφη Χώρα», εκδ. Οδός Πανός, Αθήνα, 2011. Ο Μιχάλης Πιερής με προμήθευσε δημοσιεύματα για την ποιήτρια και την ποίησή της, τόσο από τον ιταλικό όσο και από τον αγγλικό λογοτεχνικό Τύπο. Μάλιστα, μία από τις τελευταίες αναφορές βρίσκεται στο έγκριτο «Times Literary Supplement», 21.01.2015, με την ευκαιρία της κυκλοφορίας στα αγγλικά του βιβλίου «Archipelago» σε μετάφραση του Jamie Mckendrick, από τις εκδόσεις Bloodaxe. Εδώ, βρίσκεται και η δημοσίευση για την κυκλοφορία των απάντων του Philippe Jaccottet, στην περίφημη σειρά «Bibliothèque de la Pléiade», των εκδόσεων Gallimard. Του, μάλιστα, τέταρτου γαλλόφωνου Ελβετού ποιητή που συγκαταλέγεται στον κατάλογο του μεγάλου εκδοτικού οίκου της Γαλλίας, μετά τους Jean-Jaques Rousseau, Blaise Cendrars και Charles-Ferdinand Ramuz. Σύμπτωση ή όχι: η Antonella Anedda έχει ασχοληθεί εμπριβώς με την ποίηση του Jaccottet, έχοντας μά-

λιστα επιμεληθεί κι έναν τόμο στην ιταλική γλώσσα με ποιήματα και πεζά του. Με τον Philippe Jaccottet, λοιπόν, οδηγό, προσπαθώ να εισχωρήσω στα ποιήματά της, και μέσα από το κείμενο του ποιητή και μεταφραστική Θανάση Χατζόπουλου, «Εκεί που λάμπει το εφήμερο», επίμετρο στο βιβλίο «Αιθέρες», του Ελβετού ποιητή, από τις εκδόσεις «Ρόπτρον», Αθήνα, 1988. Γράφει ο Χατζόπουλος: «Γι' αυτό κι η ποίηση μάς βοηθάει να ζήσουμε το γύρω και το μέσα μας μυστήριο με επάρκεια, χωρίς να μπορεί εν τούτοις να το λύσει». Και παρακάτω, αναφερόμενος στα ποιήματά της συλλογής, «Αιθέρες»: «Ο θάνατος κι ιδιαίτερα ο έρωτας, αδιόρατα παρόντες σε όλα τα ποιήματα της συλλογής, δεν ονομάζονται ρητά. Ένας ξεχασμένος στις μέρες μας λυρισμός αλλά επειδή γνωρίζει πολύ καλά όλες τις όψεις της φθοράς». Ακριβώς τα ίδια ισχύουν και στην ποίηση της Anedda. Λέει η ποιήτρια στο ποίημα «Επιθυμία»: «Ανοίγω τα χέρια. Ο φόβος δεν έχει πια χώρο. Τα σπίνια έγιναν συντρίμια. Όλος ο κόσμος γκρεμίζεται και χάνεται». Λέει ο ποιητής στο άτυλο ποίημα της ενότητας «Κόσμος»: «Λίγο με νοιάζει η αρχή του κόσμου/Τώρα τα φύλλα του κινούνται/τώρα είναι ένα τεράστιο δέντρο/αγγίζω τον πληγωμένο του κορμό/Και το φως διαπερνώντας τον/λάμπει απ' τα δάκρυα».

«Ο άνεμος είναι γεμάτος από κραυγές»

Σκέφτεσαι σι' αλήθεια ότι φτάνει να

μην έχουμε αμαρτίες για να μην τιμωρηθούμε,
όμως εσύ έχεις αμαρτίες.
Ο άνεμος είναι γεμάτος από κραυγές.
Επιτίθενται στους τοίχους,
φτάνει να ξύσεις ελαφρά.
Από τα τούβλα ανεβαίνουν ανάσες,
θραύσματα σέξενν.
Χαρηνάρια από νεκρά άλογα κυκλώνουν
εικόνες μαχών
τις συγκρατούν προτού φύγουν για
ένα μέλλον χωρίς κορινίτες.

Τι μας κάνει τόσο σκληρούς τους
μεν με τους δε;
Τι κάνει κάποιους πιο σκληρούς
από άλλους;
Οι ξαφνικές και μετά ανεκτές σκληρότητες
μέχρι να σχηματίσουν ένα περιβήματα
με αγκάθια πάνω στο τήληγμένο κορμί;
Η αγιά είμαστε καταδικασμένοι στο κακό,
και η ζωή είναι μονάχα φπαρμένη
από ανάπαιδες όπου σταθμεύουμε
για να μη μισούμε και να μην τήληγνουμε;

(μτφρ. Γιάννη Η. Παππά)

Curriculum Vitae

Η Antonella Anedda γεννήθηκε στη Ρώμη το 1958, όπου πήρε το πτυχίο της στην Ιστορία και στη Μοντέρνα Τέχνη και τώρα διδάσκει γαλλική γλώσσα στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου του Αρέτσο. Η πρώτη της ποιητική συλλογή είχε τίτλο «Χειμωνιάτικα σπίτια» (εκδόσεις Crocetti, Μιλάνο, 1992/2008). Ακολούθησε η συλλογή δοκιμίων και διηγημάτων «Τι είναι τα χρόνια» (εκδόσεις Fazi, Ρώμη,

1997) και ο τόμος με τις ποιητικές μεταφράσεις «Μακρινά ονόματα» (εκδόσεις Empiria, Ρώμη, 1998). Το 2001 κυκλοφόρησε η ποιητική της συλλογή «Νύχτες δυτικής ειρήνης» (εκδόσεις Donzelli, Ρώμη) και το 2003 κυκλοφόρησε η ποιητική συλλογή «Ο κατάλογος της χαράς» (εκδόσεις Donzelli). Το 2007 από τις εκδόσεις Mondadori κυκλοφόρησε η ποιητική της συλλογή με τίτλο «Από το μπαλκόνι του σώματος». Έχει επίσης επιμεληθεί μιαν ανθολογία με ποίηση και πεζά του γαλλόφωνου Ελβετού ποιητή Φιλίπ Ζακοτέ (Philippe Jaccottet). Έχει συνεργαστεί με τα περιοδικά «Poesia» και «Nuovi Argomenti». Ανάμεσα στις λογοτεχνικές της επιρροές υπερισχύουν Ρώσοι συγγραφείς, όπως οι: Τσέχωφ, Ντοστογιέφσκι, Τολστόι, Γκόγκολ κ.ά., αλλά και οι: Καμίλλο Σμπάρμπαρο, Εουτζένιο Μοντάλε, Τζιόρτζιο Καπρόνι, Φράνκο Φορτίνι, Φλωμπέρ, Προυστ, Μπέκετ, Κίρκεγκαρντ και Φρανς Κάφκα. Σημαντική επίσης θέση κατέχει η διαλεκτική ποίηση από τη Σαρδηνία, τόπο καταγωγής της ποιήτριας. Στα ελληνικά, ποιήματά της έχουν δημοσιευτεί στο περιοδικό Πλανόδιον, τχ. 43, Δεκέμβριος 2007, στο περιοδικό Ποιητική, τχ. 6, φθινόπωρο-χειμώνας 2010 και στη διαδικτυακή επιθεώρηση ποιητικής τέχνης «Ποιείν», στις 15.11.2013 σε μετάφραση του Γιάννη Η. Παππά, ενώ έχουν συμπεριληφθεί και στον τόμο «Ανθολογία Ιταλικής Ποίησης-Ταξίδι στην Όμορφη Χώρα», μτφρ. Σωτήρης Παστάκας-Γιάννης Η. Παππάς, εκδ. Οδός Πανός, Αθήνα, 2011.

Εργογραφία (ιταλικά)

«Residenze invernali» (Crocetti

Editore, Milano, 1992), «Cosa sono gli anni» (Fazi Editore, Roma, 1997), «Nomi distanti» (Edizioni Empiria, Roma, 1998), «Notti di pace occidentale» (Donzelli Editore, Roma, 1999), «La luce delle cose. Immagini e parole nella note» (Feltrinelli, Milano, 2000), «La lingua disadorna» (L'Obliquo, Brescia, 2001), «Il catalogo della gioia» (Donzelli Editore, Roma, 2003), «Come solitudine» (Donzelli Editore, Roma, 2003), «Tre stazioni» (Lieto Colle, Faloppio, 2003), «Dal balcone del corpo» (Mondadori Editore, Milano, 2007), «La vita dei dettagli. Scomporre quadri, immaginare mondi» (Donzelli Editore, Roma, 2009), «Salva con nome» (Mondadori Editore, Milano, 2012), «Isolatria» (Laterza Editore, Torino, 2013).

Ποιητική βραδιά με την Antonella Anedda

Με την ευκαιρία της φιλοξενίας της ποιήτριας από το «19ο Πολιτιστικό Φεστιβάλ Πανεπιστημίου Κύπρου», μια και είναι η βασική ομιλήτρια της εκδήλωσης για τον Δάντη Αλιγκέρι, οργανώνεται προς τιμήν της μία βραδιά στον εναλλακτικό χώρο «Καφενείο 11», στην παλιά Λευκωσία. Η Antonella Anedda θα διαβάσει ποιήματά της στη γλώσσα της, ενώ θα ακουστούν και μεταφράσεις τους στην ελληνική γλώσσα. Η ποιήτρια θα συνομιλήσει με το κοινό, ενώ θα ακολουθήσει μουσικό αφιέρωμα με την ψιφίφωνα Eleonora Aleotti και το μουσικό Jacopo Mosesso.

«Καφενείο 11»: Γωνία Σούτσου & Πειραιώς, πίσω από το Χαμάμ, παλιά Λευκωσία, 21:00. Πληροφορίες 22894531.

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

«**Βαρνάβας Καλοστέφανος**»

Μια σεφερική διαίσηθηση

Κατοπεύσεις // Η πολιτική των Άγγλων στην Κύπρο πριν και μετά το '55-'59 και οι ιδεολογικοποιήσεις της «μεταμοντέρνας» ιστοριογραφίας με αφητηρία το ανολοκλήρωτο κυπριακό μυθιστόρημα του Σεφέρη «Βαρνάβας Καλοστέφανος»

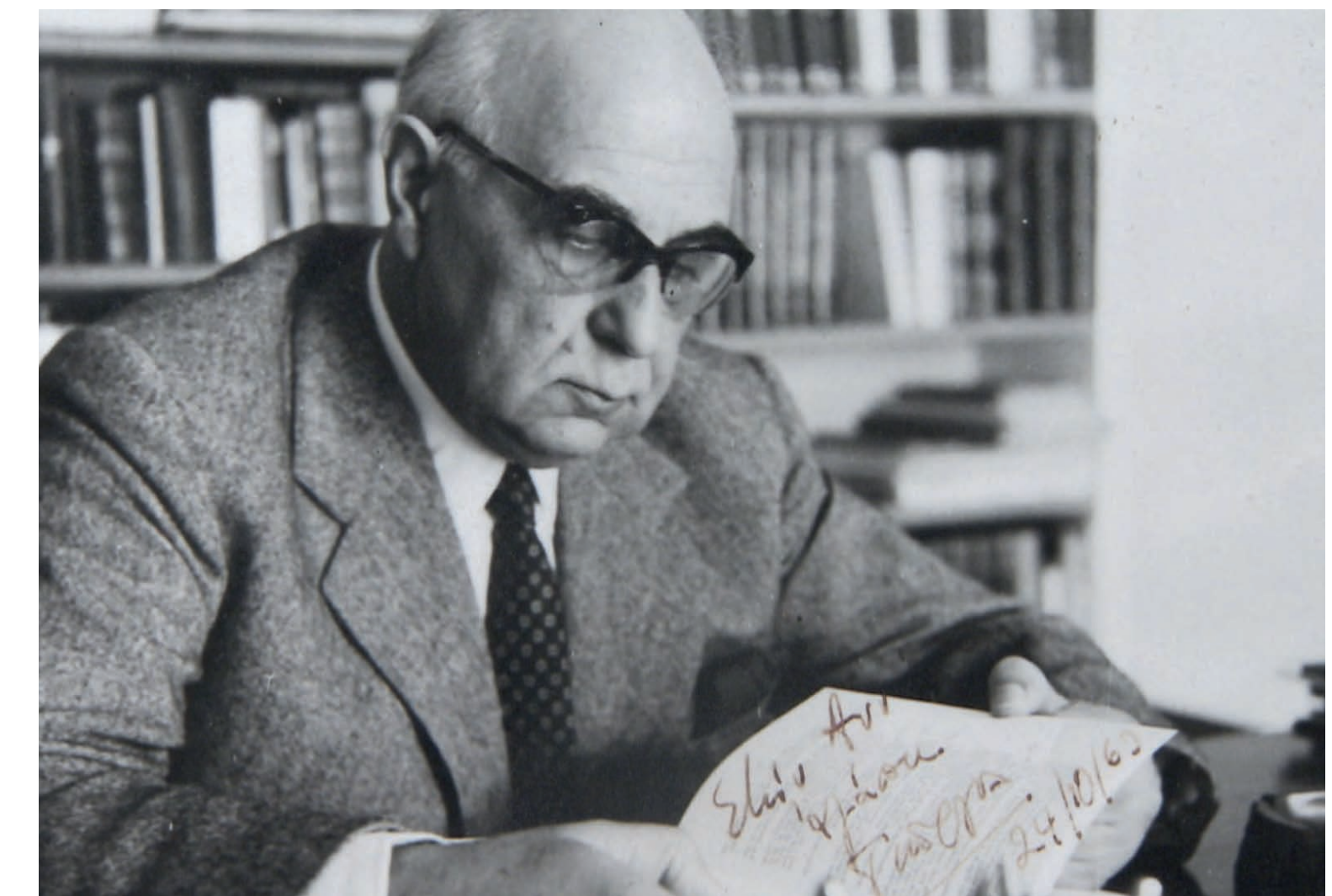
«'55-'59: Από τον πλατωνικό έρωτα για την ελευθερία, στην... κλινοπάλη του εθελούσιου πάθους διά το ελευθέως ζην»

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
papadopoulosm@simerini.com

«Στον καιρό της Τουρκοκρατίας ήμασαν ... ψυχές (το νησί ερημώθηκε ολωσδιόλου και επί Αγ. Κωσταντίνου πρβλ.) - τώρα είμαστε 400 χιλ. (δες ακριβές νούμερο) και πληθαίνουμε (annual report) - όσο πάμε βραίνουμε περισσότερο, ενοχλητικά. Οι Εγγλέζοι έλεγαν κάποτε να μας αφήσουν να ζήσουμε όπως θέλουμε στον κόσμο μας - το 'βρισκαν φυσικό. Όσο ήταν δυνατοί και πλούσιοι, τίποτε δεν τους εμπόδιζε να είναι λογικοί, να παραδέχονται τη φύση των πραγμάτων. Αυτό κράτησε ως το τέλος του πολέμου του '14, νομίζω. Σαν άρχισε ο πρώτος μεσοπόλεμος, η φτώχεια χτύπησε την πόρτα της αυτοκρατορίας: ο κακός συμβουλάτορας άρχισαν να γίνονται τοιγκούνδες, να μετράνε δεκάρες - έτσι γίναμε κι εμείς μια από τις δεκάρες που τους απόμεναν - αλλάζανε, δεν εννοούν να μας αφήσουν - για να μας βγάλουν το ζύγκι - ή για να μας παζαρέψουν με άλλους - με τους Τούρκους, με τους Σουδανέζους - ξέρω κι εγώ. Συλλογίστηκε κανείς ότι όταν έγινε η αλλαγή της πολιτικής τους που σημείωσε ο ξεσηκωμός του '31 ήταν η σημαδιακή εποχή που έφυγαν από το Gold Standard - κι ωστόσο τότε ήταν ακόμη παράδεισος. Τώρα που γεύτηκαν τ' αυγά του γλάρου (κίννας) και την κρέμα από φάλαινα, χαιρέτα μου τον πλάτανο. - Τι πρέπει να κάνουν; Πληθαίνουμε και βραίνουμε με τα μυαλά που έχουμε (δεν είμαστε Κρητικοί - είμαστε υπομονετικοί άνθρωποι - ανατολή: μοιρολάτρες). Αφού θέλουν να μας κρατήσουν - δεν έχουν τίποτε άλλο στη διάθεσή τους παρά να μας αποστειρώσουν - αν ήταν ναζίδες, θα είχαν εγκαταστήσει αποστειρωτικά πρατήρια σ' όλα τα χωριά του νησιού και δώσ' του μεροκάματο το νυστέρι. Αλλά τούτοι έχουν το habeas corpus - μένουμε σωματικά ακέραιοι και "ελευθεροί" - βγάλαν λοιπόν άλλη μηχανή, το πνευματικό νυστέρι - να μας κάνουν μπαστάρδους - σαν εκείνον τον Νουστρόμο - τον είδες και τον άκουσες. Σπαρτοί Κύπριοι κ.λπ. αγοράζουν - Σχολεία. - Τώρα πέρασαν και στους αγρότες. [φφ. 67-68].»

Η αγγλική πολιτική

Απόσπασμα από το εκδοθέν, «ημιτελές» κυπριακό μυθιστόρημα του Γιώργου Σεφέρη «Βαρνάβας Καλοστέφανος», έκδοση του Μορφωτικού Ιδρύματος της Εθνικής Τράπεζας, σε φιλολογική επιμέλεια Ναταλίας Δελιγιαννάκη. Ένα

πεζό σχέδιασμα, γραμμένο παραμονές, ακριβώς, του εθνικο-απελευθερωτικού αγώνα του '55-'59, που «αντανακλά τη συναισθηματική και πολιτική εμπλοκή του ποιητή στο κυπριακό πρόβλημα». Το ως άνω απόσπασμα, ανάμεσα σ' άλλα, «καταγράφει» την άποψη του Σεφέρη για τους Άγγλους, και εκτείνεται σε μια περίοδο που καλύπτει σχεδόν ολόκληρη την Αγγλοκρατία. Καταγραφή που είναι ιδιαίτερος σημαντική, γιατί, από τη μια, εντοπίζει τη χρονική στιγμή της αλλαγής στον προσανατολισμό της αγγλικής πολιτικής στο νησί, τους λόγους για τους οποίους αυτή έγινε, αλλά και τα μέσα που χρησιμοποιήσε η αποικιοκρατία - το 'πνευματικό νυστέρι' του αφελλντισμού - για να εδραιώσει την κυριαρχία της. Η επιδίωξη των Άγγλων - 'να μας κάνουν μπάσταρδους' -, που αποτελεί, συγχρόνως και ένα 'νέο' εργαλείο εξουσιαστικής εγχάραξης, αποκαλύπτει τόσο τον χαρακτήρα της αποικιακής παρουσίας στην Κύπρο, όσο και το επιδιωκόμενο εύρος του χρονικού της οριζοντα, και μας διαφωτίζει εξόχως τόσο για όσα έγιναν, όσο και για όσα γίνονται τώρα στην Κύπρο, καθώς διατηρεί τη διαπιστωτική της ενάργεια και μετά τη λήξη του εθνικο-απελευθερωτικού αγώνα του '55-'59 και τον 'τυπικό' τερματισμό της αποικιοκρατίας, προεικονίζοντας, ακόμη, και τη λογική των μετα-αποικιο-

κρατικών πρακτικών κυριαρχίας και ελέγχου. Η αποστείρωση και το μπαστάρδεμα δεν είναι, έκτοτε, η βρετανική συνταγή για την... απολύμανση του εθνικού φρονήματος και της πολιτιστικής ταυτότητας των Κυπρίων; Αρχής γενομένης με τον ίδιο τον αγώνα, που και αυτός υπήρξε στόχος της πολιτικής της «αποστείρωσης» και του «μπαστάρδεματος», με κύριο 'διαβρωτικό' κριό, τη σύγχρονη μεταμοντέρνα ιστοριογραφία ενός ανεδαφικού και ανεπιστημονικού αριστοφιλελιούθερου «προοδευτισμού», σύμφωνα με την οποία, ο ξεσηκωμός του '55-'59 δεν μπορεί να ήταν ένας πραγματικός εθνικο-απελευθερωτικός αγώνας, με στόχευση 'προοδευτική', καθώς ήταν εξ αρχής μπόλιασμένος από τη «νόθα» παρόρμηση του υπερσυντηρητικού εθνικισμού των Ελλήνων Κυπρίων. Σάμπως, τα άλλα εθνικοαπελευθερωτικά και αντιαποικιοκρατικά κινήματα της εποχής στη Μέση Ανατολή, την Αφρική και την Ασία, να εμψυχώνονταν, από την αρχή έως το τέλος, από τις αγνότερες των προθέσεων, να διατήρησαν, αμόλυντο από την 'πανουργία' της Ιστορίας, το απελευθερωτικό ιδεώδες τους, και να έζησαν, έκτοτε, μέσα στην ευτυχή σύμπτωση των εξαγγελιών τους και των αποτελεσμάτων της ιστορικής τους δράσης. Και, όλα αυτά, διαπιστωμένα από την αδιαψεύστως

επαληθευτική λογική ενός επιστημονικού ιστοριογραφικού εργαστηρίου, το μεγαλύτερο απόπτημα, βεβαίως, του οποίου είναι να εκλαμβάνει στην ονομαστική τους αξία τις διακηρυγμένες αρχές των δρώντων ιστορικών υποκειμένων και να αποδίδει σ' αυτές... επιστημονική αντικειμενικότητα.

Έρωσ ελευθερίας

Λίγες σκέψεις για τον αγώνα, λοιπόν... Την 1η Απριλίου 1955, οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ εγκατέλειψαν τον πλατωνικό έρωτα με την ελευθερία και πέρασαν στην ενσάρκωμένη ερωτική πράξη μαζί της. Εκεί, στην κλινοπάλη του εθελούσιου πάθους διά το ελευθέως ζην, συνάντησαν και τον πόνο, το αίμα, το 'έγκλημα', την εννοχή. Κανείς δεν είναι ιστορικά αφελής να πιστεύει πως η «αρετή» και η «τόλη», εν δράσει, είναι έννοιες ισοδύναμες του αξιολογικού τους νοήματος. Στη συνάντησή τους με τη βία της ιστορίας, με την εγγενώς ενυπάρχουσα στη δομή του ανθρώπινου κόσμου ετερογένεια των μέσων και των σκοπών, η αρετή ενσωματώνει τον ίλιγγο της πτώσης, η τόλη του μίσσημα της ηθικής μικρότητας...

Ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας του '55-'59 αποτελεί, αναμφίβολα, ορόσημο για την ιστορία της Κύπρου. Άνοιξε το κεφάλαιο της σύγχρονης ιστορίας μας, που ακόμη παραμένει ανολοκλή-

ρωτο, σε πείσμα, ίσως, της αδυναμίας μας να το υποστούμε, σαν μια χαίνουσα πληγή στην καρδιά του ιστορικού μας είναι. Χρειάζεται, όμως, αποδίδοντας τη δέουσα τιμή στους ηρωικούς νεκρούς του κι αυτούς που θυσιάστηκαν και αγωνίστηκαν για την ελευθερία της Κύπρου, να μπορέσουμε να κοιτάξουμε για λίγο πέραν από το διπλό παραμορφωτικό κάτοπτρο της ιδεολογικοποιημένης ιστορίας, ώστε να δούμε τον αγώνα αποδεσμευμένο από τα καθαρολογικά πρόσχημα του δεξιού και του αριστερού «κανονιστικού» ιδεώδους...

Τα δύο ιδεολογήματα

Που οδηγούν, από τη μια, στην άκριτη ιεροποίηση, σ' έναν πέραν από κάθε αμφισβήτηση ιδεαλισμό των αγώνων προθέσεων, που περιχαράκνει, ιδεολογικά, τον αγώνα απέναντι σε κάθε απόπειρα επιστημονικά τεκμηριωμένης ιστορικής ερμηνεύσης, και, από την άλλη, σε μίαν πέραν από κάθε συζήτηση απόρριψη και συκοφάντηση, επειδή δεν συμφωνεί ή δεν μπορεί να χωρέσει στις ιδεολογικές αγκυλώσεις μας... Από τη μια, οι δεξιές δοξολογίες, από την άλλη, οι αριστερές ιεραμίδες. Αυτό ήταν πάντα το εύκολο. Το δύσκολο είναι μια λελογισμένη προσπάθεια προσέγγισης και ερμηνείας του, μαζί μ' αυτά και πέρα από αυτά...

Προοπτικές για ένα καλοκαίρι

Φωτογραφία © Μαρίλη Ζάρκου

Νύξεις

Ο μοντερνισμός είναι ένα ημιτελές πρόγραμμα/πρόταγμα. Αλλεπάλληλες τομές, άλλοτε θορυβώδεις και άλλοτε αθόρυβες, ανανεώνουν την Τέχνη, η οποία Τέχνη είναι η ανάσα μας σε έναν κόσμο ολοένα και πιο πνιγηρό. Ρηζικέλευθοι δημιουργοί δεν παύουν να μας απασχολούν, να μας αναστατώνουν, να μας οδηγούν σε γαίες αχαρτογράφητες. Ένας από αυτούς ήταν και ο David Foster Wallace (1962-2008).

Εδώ και μερικά χρόνια, είχα την ωραία ευκαιρία να γνωριστώ με έναν εκπληκτικό τύπο, μια δυναμική φυσιογνωμία που ακούει στο όνομα Κώστας Καλτσάς. Μας συνέδεε μια κοινή παθιασμένη αγάπη για το έργο του Thomas Pynchon, από εκεί ξεκινήσαμε, αλλά δεν σταματήσαμε εκεί. Καίτοι μανιακός βιβλιοφάγος, καίτοι με άνεση μιλούσε για πολλούς δημιουργούς, από τον Μέλβιλ και τον Ντίκενς μέχρι τον Φίλιπ Ροθ και τη Marilynne Robinson, πάντα ο Καλτσάς επέμενε στα επιτεύγματα του David Foster Wallace. Μάλιστα, στο χέρι του έχει τατουάζ την ακροτελεύτια φράση του «Infinite Jest». Πείστηκα, και σε χρόνο dt απέκτησα όλα τα βιβλία του DFW, και έπεσα με τα μούτρα στο διάβασμα. Θα χρωστώ πάντα ευγνωμοσύνη στον Καλτσά, διότι, συν τοις άλλοις, μέσω Wallace, ανακάλυψα και τον άλλο απίστευτο συγγραφέα, τον David Markson.

Με τον καιρό, άρχισε να δεσπόζει μέσα μου η ιδέα να εκδοθεί το «Infinite Jest», και όλα τα άλλα βιβλία του DFW. Μέσω του αείμνηστου Δημήτρη Αρμάου, ξεκίνησα μια γόνιμη συζήτηση με τον Κώστα Δαρδανό των εκδόσεων Gutenberg. Κλήθηκα να προτείνω βιβλία για την αξιοθαύμαστη και πολιτισμικά πλούσια σειρά Orbis Literae, και αφού, ύστερα από ωραίες ανταλλαγές απόψεων, ο Δαρδανός συμφώνησε να αναλάβει την έκδοση του «Infinite Jest», και έκλεισε τα δικαιώματα, μου πρότεινε να αναλάβω τη μετάφραση. Του αντιπρότεινα, με σαράντα πυρετό από την έξαψη και τον ενθουσιασμό, να τον γνωρίσω με τον Καλτσά, και να αναλάβει αυτός τη μετάφραση, ως Αρχηγός των Γουαλασικών στην Αθήνα. Έτσι κι έγινε!

Σύντομες Ιστορίες // Κοντά στα κορίτσια και τα αγόρια που έχουν γενναιόδωρο χιούμορ και δεν στραβομουτσουιάζουν όταν μια ήσσων αντιξοότητα τούς χτυπάει την πόρτα, γιατί ξέρουν ποιες θύρες είναι εύκολες όταν *τες κουρταλεί η χρεία* και ξέρουν ποιον δίσκο να βάλουν στο πικάπ όταν η καθημερινότητα αρχίζει τα στριμωξίδια της

Μακριά από τους κατά φαντασίαν υγιείς, μακριά από το φαντασιολογικό των πεποιθήσεων, μακριά από την άσφαιρη σιγουριά του Ξερόλα της Γειτονιάς, μακριά από τους Επαγγελματίες του Ζόφου, μακριά από την αλαζονική βερμούδα του Στραβοκάνη, μακριά από εκείνους που καμώνονται ότι τα βάζουν με θεούς και δαίμονες ενώ δεν ξέρουν ότι άλλο «γλείφω» κι άλλο «γλύφω», άλλο «γλείφτης» κι άλλο «γλύπτης».

Κοντά σε όσους επιμένουν να είναι χορτοφάγοι λύκοι, κοντά σ' εκείνον που ξέρει να ανάβει ένα κεράκι στο δάσος και θυμάται ότι ο Allen Ginsberg είπε ακριβώς ότι το Ποίημα είναι ένα Κεράκι στο Δάσος, κοντά στη γυναίκα που ξέρει να σου προσφέρει το βλέμμα της κι ύστερα, ανενδοίαστα κι ανεπιφύλακτα, όλα τα άλλα.

Μακριά από τον βλάκα που είναι βλάκας που είναι βλάκας, όπως το ρόδο είναι ρόδο είναι ρόδο, μακριά από αυτούς που το 2016 διατείνονται ότι ο μοντερνισμός κατέστρεψε την Τέχνη, μακριά από τους αδαείς που παριστάνουν τους ειδήμονες, μακριά από τους ειδήμονες που δεν βλέπουν πέρα από

τη μύτη της ειδημοσύνης τους.

Κοντά στους ευφυείς που τους βαρύνει και τους ζορίζει η ευφυΐα τους, κοντά σε όσους αφήνουν τον γάμο και πάνε για πουνρνάρια, κοντά στον Γκαστόνε Ντακ και στον Φέθρου Ντακ, κοντά σ' αυτόν που ξέρει να λέει, «Μα εσείς αρχίσατε πρώτος», κοντά στην Πεντάμορφη που είναι Κούκλα Εκπάγλου Καλλονής και δεν το κάνει θέμα.

Μακριά από τους κακομούτσουρους ψυχή τε και σώματι γιατί θα προσπαθήσουν κάποτε, έστω και σχεδόν αθέλπητα, να σου τη φέρουν, μακριά από τους συστηματικά αποτυχημένους γιατί καταλήγουν άλλο να μην κάνουν από το να βάζουν τρικλοποδιές στους επιτυχημένους, μακριά από τους επιτυχημένους που δεν ξέρουν να αυτοσαρκάζονται, μακριά από ό,τι θέλουμε μακριά μας να μένει.

Κοντά στα κορίτσια και τα αγόρια που έχουν γενναιόδωρο χιούμορ και δεν στραβομουτσουιάζουν όταν μια ήσσων αντιξοότητα τούς χτυπάει την πόρτα γιατί ξέρουν ποιες θύρες είναι εύκολες όταν *τες κουρταλεί η χρεία* και ξέρουν ποιον δίσκο να βάλουν στο πικάπ όταν η καθημερινότητα αρχίζει τα στριμωξίδια της και ξέρουν ποιο βιβλίο να βάλουν στο σακίδιο όταν θα αρχί-

σουν να περιπλανιούνται στα σοκάκια της Μεγάλης Πόλης.

Μακριά από τον φραγκοφονιά, τον φιλισταίο, τον φαύλο, μακριά από τον κρυόκωλο, τον ψευτομπήχτη, τον κληνυχτάκια, τον «δεν-προσφέρουμε-υπηρεσίες», τον τζαμπαμάγκα αλλά και τον μάγκα-εν-γένει, τον φωστήρα, μακριά από τον εντός της πολιτικής και εκτός της ζωής, μακριά από τον ανήμπορο να αγαπήσει και να ερωτευτεί και να εκτιμήσει ότι υπάρχουν γυναίκες που είναι «πλάσματα εκτάκτων συνθηκών», όπως λέει ο Βέλτισος, που δεν μπορείς να τις έχεις αν δεν ξέρεις να δώσεις ό,τι έχεις και, κυρίως, ό,τι δεν έχεις.

Κοντά στον Δημήτρη Καραμαζώφ που τα κάνει μπάχαλο μόνος του και ξέρει να γίνεται τραγούδι από τον Θανάση Παπακωνσταντίνου («Πετάει με χούφτες τα λεφτά, ο άντρας και χορεύει/ ακούγεται χλιμίντρισμα και το μυαλό του φεύγει»), κοντά στον άχραντο υπαρκτός φιλόσοφο και ποιητή Γιώργο Β. Μακρή που πρώτος, στις αρχές της Δεκαετίας του Εξήντα, μετέφρασε την «Πέτρα του Ήλιου» του Οκταβίου Ραζ («Ν' αγαπάς θα πει να μάχεσαι, ο κόσμος αλλάζει/ όταν δύο εραστές φιλιούνται, οι πόθοι ενσαρκώνονται/ η σκέψη ενσαρκώνεται, φτερούγες φυ-

τρώνουν/ στους ώμους του σκλάβου, ο κόσμος/ είναι πραγματικός και χειροπιαστός./ το κρασί είναι κρασί, το ψωμί ζαβαβρίσκει τη γεύση του, το νερό είναι νερό./ ν' αγαπάς θα πει να μάχεσαι, ν' ανοίγεις πόρτες./ να παύεις να είσαι ένα πρωτοκολλημένο φάντασμα/ καταδικασμένο στην αιώνια αλυσίδα/ από έναν κύριο απρόσωπο./ Ο κόσμος αλλάζει/ όταν δύο όντα κοιτάζονται κι αναγνωρίζονται» - «Η Πέτρα του Ήλιου», μτφρ. Γιώργος Μακρής, Περιοδικό «Πάλι» #1, 1964) και ξέρει να γίνεται τραγούδι από τον Θανάση Παπακωνσταντίνου («Αλλάζει ο κόσμος όταν φιλιούνται δυο/ Μεταμορφώνεται, όλα αγιάζουν/ Ο σκλάβος βγάζει στους ώμους του φτερά/ Παύεις να είσαι ένας ακόμα ίσκιος»), κοντά στον αριστοκράτη αναρχικό Giulio Manieri που ήξερε να τα δίνει όλα εκεί όπου ήθελε να τα δώσει και ξέρει, κι αυτός, να γίνεται τραγούδι από τον Θανάση Παπακωνσταντίνου («Το πτελοδοχείο του Μπακούινιν το χυτό./ συντρόφια, μήπως βρέθηκε και κείνο./ να φτύσω μέσα με οργή, που οι νέες εποχές/ με κάνουν να μοιάζω με κρετίνο./ Δεν μ' αναγνωρίζετε γιατί έλειπα καιρό»).

Αθήνα
2 Ιουνίου 2016

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Ο Allen Ginsberg και η σχέση του με τη μουσική

Αφιέρωμα // «Γιατί το κορμί κινείται ξανά και το κορμί χορεύει ξανά, το κορμί τραγουδάει ξανά»

Ο Norman Mailer τον είχε χαρακτηρίσει ως τον πιο γενναίο άνθρωπο στην Αμερική, οι κοντινοί του φίλοι έλεγαν πως ανέκαθεν και κατά κάποιον τρόπο ο ίδιος ήθελε να γίνει ένας rock star μύθος, γεγονός που είχε τη βάση του, μιας και ο ίδιος πίστευε βαθύτατα κι ακράδαντα πως το rock n roll άγγιζε περισσότερο τον κόσμο απ' ό,τι η ποίηση. Ο Bob Dylan στην εφηβεία του ολημερίς κι ολονυχτίς διάβαζε ακατάπαυστα τα ποιήματά του και είχε πάντοτε μαζί ένα βιβλίο του, επηρεάστηκε καθοριστικά από τους στίχους του και στη συνέχεια όλοι ξέρουμε ποια ήταν η επιρροή του ίδιου του Dylan στη μουσική ιστορία. Πνευματικό παιδί του Walt Whitman και του William Blake, πολιτικοποιημένος, ανθρωπιστής, πειραματόζωο με δική του επιλογή, υποστηρικτής ψυχεδελικών ουσιών, αλλά πάνω απ' όλα υπεύθυνος για το «Ουρλιαχτό», ένα από τα καλύτερα ποιήματα που γράφθηκαν ποτέ κι έγινε η σημαία μιας ολόκληρης γενιάς, εκείνης των Beat. Ένα ποίημα που θεωρήθηκε πορνογραφικό, έστειλε τον εκδότη του Lawrence Ferlinghetti στα δικαστήρια, δημιούργησε σάλο σε μια ολόκληρη χώρα και δίχως καμία υπερβολή έκανε τον Allen Ginsberg διάσημο κατά μήκος της Ηπείρου ακόμα και σε ανθρώπους που δεν είχαν διαβάσει ούτε καν έναν στίχο μέσα από την ωδή για τον Καρλ Σόλομον. Στις 3 Ιουνίου που μας πέρασε ο Allen Ginsberg, αν ζούσε, θα γινόταν 90 χρονών και ο σημερινός Ήχος της Μουσικής αποτίνει έναν φόρο τιμής στον σπουδαίο αυτό ποιητή, ρίχνοντας μια ματιά στη σχέση που είχε ο ίδιος με τη μουσική, την επίδρασή του σε πολλά συγκροτήματα και καλλιτέχνες, καθώς και στη δική του δισκογραφία.

«Που πήδηξαν από τη γέφυρα του Μπρούκλιν αυτό πράγματι συνέβη και χαθήκανε άγνωστοι και ξεχασμένοι στη φασματική ζάλη των παρόδων της Τσάιναταουν, κι ούτε τους κέρασαν μια μπύρα», γράφει ο Ginsberg σε μια στροφή του «Ουρλιαχτού», και ο ποιητής αναφέρεται σε υπαρκτό πρόσωπο και κατάσταση όπως και σε πολλές άλλες αναφορές που υπάρχουν μέσα στους στίχους του. Εδώ ο λόγος γίνεται για τον ποιητή, καρτουίστα και ιδρυτή της μουσικής κολεκτίβας The Fugs, Tuli Kupferberg. Ο Kupferberg πράγματι πήδηξε από τη γέφυρα του Μπρούκλιν μόνο και μόνο για να δει τι θα συμβεί και περιμαζεύτηκε από ένα διερχόμενο ποταμόπλοιο, που τον οδήγησε στο τοπικό νοσοκομείο. Οι Fugs, από την άλλη, το 1965 ηχογράφησαν μια σχεδόν χιουμοριστική εκτέλεση του Howl κάτω από τον τίτλο I Saw the Best Minds of My Generation Rot. Τρία χρόνια αργότερα θα κυκλοφορήσουν το άλμπουμ τους Tenderness Junction και στην περιοδεία τους θα πάνον μαζί τον Allen Ginsberg, όπου θα απαγγέλλει ή μάλλον θα ψάλλει καλύτερα στις συναυλίες, το Hare Krishna. Η σχέση των Fugs με τους beat ποιητές και γενικότερα με την ποίηση είναι ένα ξεχωριστό κεφάλαιο από μόνο του.

Η συνάντηση με τον Dylan

Ο Dylan, αφού ξεκοκάλισε τους στίχους του Ginsberg κι αφού ξεκίνησε τα πρώτα του δισκογραφικά βήματα, συνάντησε από κοντά τον αγαπημένο του ποιητή αναπτύσσοντας μια φιλία που διήρκεσε χρόνια. Την ίδια χρονιά που οι Fugs ηχογραφήσαν το «Ουρλιαχτό», ο Dylan κυκλοφορούσε το Bring it all back home και στο οπισθόφυλλο του βινυλίου βλέπουμε μια φωτογραφία του Ginsberg. Η συνεργασία τους

θα πάρει τα πάνω της τη δεκαετία του '70, όπου ο ποιητής θα συμμετάσχει ενεργά στην περιοδεία του τραγουδοποιού Rolling Thunder Revue (1975-76). Το 1971 ο Ginsberg θα ξεκινήσει μια σειρά ηχογραφήσεων, όπου στις περισσότερες ο Dylan τον συνοδεύει με κιθάρα, φουσαρμόνικα, πιάνο και backing vocals. Ποιήματα όπως τα Jimmy Berman Rag, September On Jessore Road, Vomit Express τραγουδιούνται από τον Ginsberg και ακομπανιάρονται από τον Dylan. Άλλωστε, όπως προείπαμε, ο Ginsberg αισθανόταν πως το rock είχε αντικαταστήσει την ποίηση. Μαζί θα βρεθούν και στην ηχογράφιση ενός άλλου ποιητή και μουσικού. Ο Leonard Cohen το 1977 θα κυκλοφορήσει το πέμπτο άλμπουμ του Death of a Ladies' Man με παραγωγή του Phil Spector και μια πλειάδα μουσικών από πίσω του, όπως οι Dylan και Ginsberg, θα συνεισφέρουν με τις φωνές τους στο τραγούδι Don't Go Home With Your Hard-on. Επιστροφή και πάλι στην αρχή των seventies. 1970 και ο Allen Ginsberg δισκογραφεί τα «Τραγούδια της Αθωότητας και της Πείρας» του William Blake σ' ένα άλμπουμ που θα κυκλοφορήσει η Verve. Ο Ginsberg πίστευε πως ο Blake είχε γράψει τα συγκεκριμένα ποιήματα για να γίνουν τραγούδια και πως αν «σπούδαζε» τους στίχους και τον ρυθμό τους θα μπορούσε να καταλάβει πως θα τα τραγουδούσε ο ίδιος ο Blake. Το 1985 ο μουσικός παραγωγός Michael Minzer ιδρύει την Paris Records με σκοπό να κυκλοφορεί ηχογραφήσεις ποιημάτων επενδυμένες με μουσική. Στο ρεπερτόριό του, τέρατα των γραμμάτων και των στίχων που ξεκινούσαν από την beat σκηνή κι έφταναν μέχρι τον Edgar Allan Poe. Το ντεμπούτο της εταιρείας θα το κάνει ο

«Ο Allen Ginsberg ήταν ένας ποιητής που προσπαθούσε πάντα να πάει τον άνθρωπο μερικά σκαλιά πιο πάνω. Οτιδήποτε σημαντικό κι αν συνέβαινε ήταν πάντα εκεί κι αν δεν ήταν, σίγουρα θα το δημιουργούσε ο ίδιος»

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Ginsberg στο Texas το φθινόπωρο του '85 μαζί με μια συμφωνική ορχήστρα! Ο Minzer ρίχνει στον ποιητή την ιδέα για έναν δίσκο μελοποιημένων ποιήσων και ο Ginsberg για να τεστάρει το πόσο σοβαρός είναι για την υλοποίησή του απαιτεί μια συμφωνική ορχήστρα των 13 μουσικών. Ο παραγωγός, αν και οικονομικά στριμωγμένος, του την παραδίδει και το άλμπουμ γίνεται πραγματικότητα παιγμένο ζωντανά κάπου σε μια σκηνή του Dallas.

Ένα από τα πιο πολιτικοποιημένα συγκροτήματα όλων των εποχών, οι Clash του Joe Strummer, θα μπουν στα στούντιο το 1980 για να ηχογραφήσουν το πιο εμπορικό τους άλμπουμ. Το 1982 θα ξεβγάλουν το Combat Rock, το οποίο περιέχει και τη μεγάλη τους επιτυχία Should I Stay or Should I Go. Σε εκείνον τον υπέροχο δίσκο ο Strummer θα καλέσει τον Ginsberg για να απαγγείλει ένα ποίημα ανοίγοντας το τραγούδι τους Ghetto Defendant, συνεχίζοντας παράλληλα την απαγγελία σε όλη τη διάρκεια του κομματιού. Οι Clash στην περιοδεία τους στην Αμερική συχνά πυκνά ανέβαν τον ποιητή στη σκηνή για να πουν όλοι μαζί το πολιτικό Ghetto Defendant, ενώ ο Ginsberg σαφώς επηρεασμένος μετέπειτα από την Punk σκηνή έβαλε στους στίχους του διάφορες φράσεις, όπως do the worm, slam dance, κ.ά.

Το 1987 ο Allen Ginsberg θα ταξιδέψει στην Ουγγαρία και θα ηχογραφήσει μαζί με τους Hobo (γνωστό συγκρότημα της χώρας) το άλμπουμ Uvultes. Οι Hobo σε προηγούμενο δίσκο τους και με το όνομα Hobo Blues Band είχαν βάλει μουσική στο ποίημα Father Death Blues και ερμηνευόταν μεταφρασμένο στα ουγγρικά. Το Uvultes -που στα ουγγρικά σημαίνει ουρλιαχτό- είναι μια 26λεπτη εκτέλεση ολόκληρου του ποιήματος, ενώ στον συγκεκριμένο δίσκο ο Ginsberg τραγουδά ο ίδιος τα ποιήματά του Gospel Noble Truths και Sickness Blues.

Στο Πέραμα και «Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας»

Πίσω και πάλι στον χρόνο και το 1961 ο Allen Ginsberg θα βρεθεί στην Αθήνα. Φίλοι θα τον πάνε σε μια ταβέρνα κάτω στο Πέραμα και απ' το τζουκμπόξ θα παίξει ένα τραγούδι του Βαμβακάρη. Ο Αμερικανός ποιητής θα μείνει άφωνος και θα γράψει το ποίημα «Η Ναυμαχία της Σαλαμίνας έγινε στο Πέραμα», που αξίζει να το παραθέσουμε ατόφιο.

«Αν δεν ήταν η αφεντιά σου Κύριε Τζουκμπόξ

με την αλουμινένια κοιλιά σου που μουγκρίζει

και τα τριάντα δόντια σου να καταπί-
νουν τις βρώμικες δραχμές

και τα μάτια σου σε όλον τον κόσμο,
φατεινά μάτια, μωβ διαμάντια

και τον λευκό εγκέφαλό σου που περι-
στρέφεται με τους μαύρους δίσκους

του

σε κάθε μπαρ από τη Γιοκοχάμα μέ-
χρι τον Πειραιά γνέφοντας με το βλέ-
μα και ακτινοβολώντας κάθε Σαββα-
τόβραδο

τι σιωπή θα 'ταν αυτή, αντί για τ' αγό-
ρια που φωνάζουν και χορεύουν όπου
κι αν πάω-

Χαίρε Τζουκμπόξ του Περάματος,
με τους συνοδούς τραγουδιστές σου και

τους νέους και τις πόρνες

και τις φωτεινές βεράντες, εκεί που
τα παιδιά χοροπηδάνε με τη σαματαζί-
δικη μουσική σου ζωηρά πάνω από
τον μαύρο ωκεανό

είναι οι νέγρικες φωνές που ουρλιά-
ζουν χίλια χρόνια πίσω σε ριγέ παντε-
λόνια, ροζ πουκάμισα, λουστρίνια στα
λιγνά βρώμικα πόδια τους

πάνινα παπούτσια και πράσινα που-
λόβερ, χαλαρά κρεμασμένα μπράτσα,
μαλλιά, πόδια, γοφοί και μάτια!

Πηδάνε και χαίρονται αυτήν την
ώρα πάνω από τα οστά των Περώων-
γέρνοντας προς το φως με ερωτικά
βήματα, νόστιμο χαζογελάκι και δόντια
νεανικά, και λουλουδία στ' αυτιά-

Απόηχοι του Χάρλεμ στην Αθήνα!
Χαιρετώ σε θλιμμένη Νέα Υόρκη!

Χαίρε σαματαζιδική μουσική σε
όποιο μέρος το τζουκμπόξ παίζει ΠΟ-
ΛΥ ΔΥΝΑΤΑ

γιατί οι Μούσες ξεχύθηκαν στον κό-
σμο πάλι, με τις μεγάλες μαύρες φωνές
τους και τα μπουζουκομπλούζ

οι μούσες με τα μπόνγκος, τις κιθά-
ρες, τ' ακορντεόν και τα ηλεκτρικά μι-
κρόφωνα

Το τσα-τσα-τσα κάνει την Αβάνα ευ-
τυχισμένη, το μάμπο ξεσηκώνει το κα-
θωσπρέπει Λονδίνο

Η λύρα και το φτηνό κλαρίνο προ-
φητεύουν στους Δελφούς! Η Κρήτη
χαίρεται και πάλι!

Ο Παναγιώτης να χορεύει ζείμπέ-
κικο μεθυσμένος, έχοντας πει έναν
Κρατήρα, ο Γιώργης να χτυπάει τα τα-
κούνια του και να κλωτσάει το κεφάλι
του Κέρβερου!

Το ντούμπι-ντούμπι βασιλεύει για
πάντα στις ακτές! Μια δραχμή για ένα
Μπλάκ Τζακ, μια δραχμή φέρνει την
«Αχάριστη» και πάλι, το «Γιατί-δε-με-
θες»

Αποκαλυπτικό ροκ, «Ανοιξε την
πόρτα, Ρίτσαρντ», «Σου κάνω μάγια»,
Τέλος της Ιστορίας Ραγκ!».

Ο «Βρετανός Μαγιακόφσκι» -όπως
αποκάλεσε κάποτε ένας κριτικός τον
ποιητή και συγγραφέα Adrian Mitchell-
έγραψε κάποτε για τον Ginsberg πως:
«Η ποίησή του είναι συγκλονιστικά ζω-
ντανή όταν την ακούς από τα ίδια του τα
χείλη. Οποιοσδήποτε συνομιλήσει μαζί
του είτε είναι αστυνομικός είτε είναι μυ-
στικιστής είτε οτιδήποτε άλλο, φαίνεται
να επηρεάζεται από τη γαλήνη, τη δι-
αίσθηση και τον αλύγιστο χαρακτήρα
του. Τον έχουν κοροϊδέψει, φυλακίσει,
απελάσει και πολλά άλλα ακόμη». Ο
Allen Ginsberg ήταν ένας ποιητής που
προσπαθούσε πάντα να πάει τον άνθρω-
πο μερικά σκαλιά πιο πάνω. Οτιδήποτε
σημαντικό κι αν συνέβαινε ήταν πάντα
εκεί κι αν δεν ήταν, σίγουρα θα το δημι-
ουργούσε ο ίδιος. Οι τελευταίοι στίχοι
δικοί του:

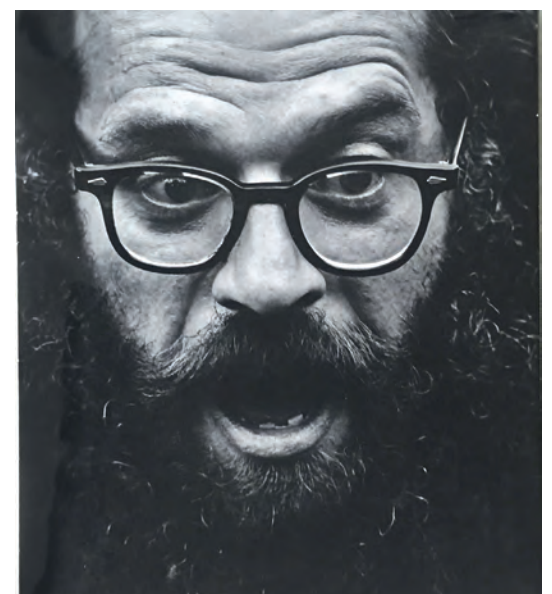
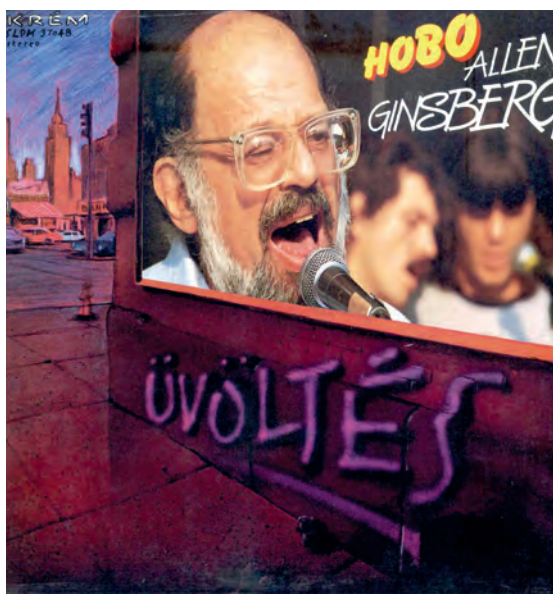
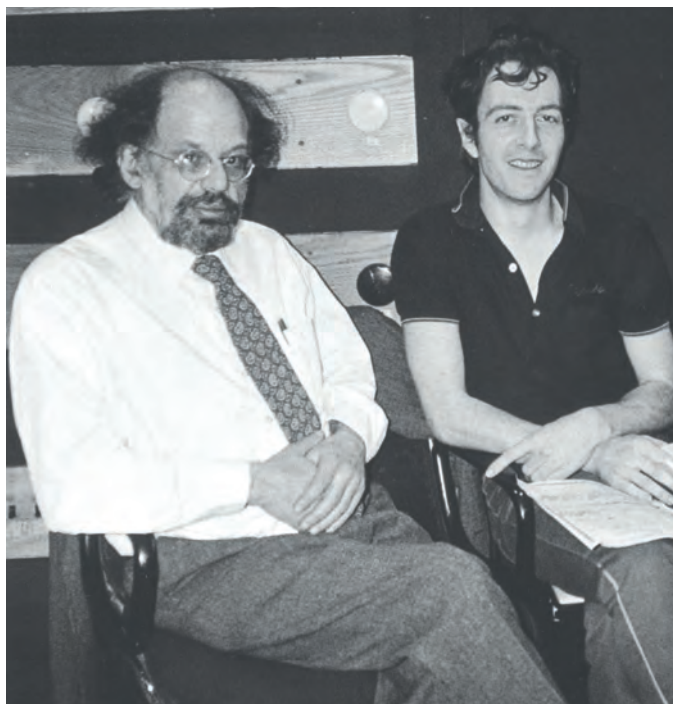
Βγάλτε τις κλειδαριές από τις πόρ-
τες!

Βγάλτε τις πόρτες απ' τους μεντεσέ-
δες!

Σημ. Μια αντιπροσωπευτική ανθολογία
του δισκογραφημένου Allen Ginsberg
είναι η «Holy Soul Jelly Roll: Poems And
Songs 1949-1993», που κυκλοφόρησε
η Rhino rec. το 1994. Το απόσπασμα της
στροφής του «Ουρλιαχτού» που χρησι-
μοποιήθηκε στο άρθρο είναι σε μετά-
φραση Άρη Μπερλή και μέσα από το
βιβλίο, Άλλεν Γκίνσμπεργκ, Ποιήματα,
εκδόσεις Συνέχεια, 1990.

The Music Lesson - Bob Dylan and Allen Ginsberg on the Rolling Thunder Revue, in Lowell, Mass. for Jack Kerouac's Dharma

Κατερίνα Κούσουλα

Η ΠΟΙΗΣΗ είναι αθωότητα, άρα διακινδύνευσή

Συνέντευξη // Το προφανές για οποιονδήποτε άλλον άνθρωπο στον ποιητή φαντάζει μη προφανές, μάλιστα θα προσέθετα, είναι ολωσδιόλου αδιαφανές

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ
minam@simerini.com

Τη γνωριμία με το συγγραφικό έργο της Θεσσαλονικιάς ποιήτριας Κατερίνας Κούσουλα σηματοδότησε η καταλυτική, για τη γράφουσα, ανάγνωση του «Αρμόδιου σώματος» (2011). Μια ανάγνωση που έτυχε στέρεως, στο σύνολό της, στήριξης από τον ποιητή εκ Λαμίας Κώστα Ριζάκη, χωρίς την αμέριστη αγάπη του οποίου η επικοινωνία μας με την Κατερίνα Κούσουλα ενδεχομένως να μην ήταν εφικτή.

Έπειτα ακολούθησαν οι αναγνώσεις των συλλογών της το «Βαθύ κανάλι» - «Αδύλωτη άνοιξη» (2013), ενώ είχε στο μεταξύ προηγηθεί ένα αφιερωματικό τεύχος του λογοτεχνικού περιοδικού «Πάρδος» (2011), καθώς και το πρωτόλειο «Ζητήματα κυμάτων» (2009). Για την πεζομορφή ποιητική σύνθεση, τιλοφορούμενη «Ο των ωραίων μακάρων - περιόδευων κήπος επαήμερος», του 2014, συζητήσαμε με την ποιήτρια στη συνέντευξη που παραχώρησε στο «Ηδύφωνο», όπως και για την τελευταία, περσινή της συλλογή, «Η αγάπη που δεν ξέρει». Με μια όψιμη, αλλά βαρύνουσα σημασία, εμφάνιση στα Ελληνικά Γράμματα, η Κατερίνα Κούσουλα έχει, πέρα από το ποιητικό της έργο, ενεργητική παρουσία σε διάφορα λογοτεχνικά περιοδικά και εκδόσεις.

Στην «ημέρα πρώτη», του «περιόδευοντα κήπου» σας, διαβάζει ο αναγνώστης: «Ξέρετε, τώρα, τους ανθρώπους, πώς το μυστήριο τους τραβάει απ' το μανίκι να το ξεσκεπάσουν, να πέσουν καταπάνω του να βρουν τι φταίει, δεν επιτρέπουν γνώση, οι άνθρωποι, να τους ξεφεύγει». Συνεκδοχικά, η επόμε-

έρωτας ασκεπής

περιφερόταν ασκεπής κι ανέστιος έρωτας ήταν οπισσώδη νοσούσε μονό σημάδι ασαφές τον εξουσίαζε στίχους θρυμμάτιζαν οι στεναγμοί στο διάβα του -δε φτάνουνε τα ξυλοπάπουτσά μου για το δρόμο; δε φτάνει ο δρόμος ο απ' την φύση κακοιράχιαλος; σκληρή αιραπό αδιέξοδη ζητούσε έρωτας είναι ασκεπής κι εφέστιος ποτέ ποτέ πίσω στις ηλιές τα φτερά του πάντα σακούλι τρυφερό μία προδοσία κι ένα τριφύλλι τυχερό σφιχτά στη φούχτα του μόνος γυμνός και ξαναγράφει την αλήθεια δεν ξεγελιέται στον καιρό που όλο αληθιάει τ'άγια του μάπα σαν ορθάνοιχτα κρατά.

Από τη συλλογή «Η αγάπη που δεν ξέρει»

Νύχτα πέμπτης προς έκτη μέρα

[...] Το χύμα τρίζει άνοιξε. Σηκώθηκαν φουά τριανταφυλλιάς, που ανέβαιναν σφουρίζοντας κι ανθίζοντας τα άσπρα εκατόφυλλα λιουλούδια - φράχτες για κάθε ζεύγος, ένας ατέλειωτος ροδύνας. Αίφνης παντού ξεπήδησε άρωμα ρόδων τόσο δυνατό που με συνάρπαξε βίαια σχεδόν από το στέρνο. Μ'αγκάλιασε ψευκή η νύχτα του αγγέλου στα τρίσβαθα με βύθησε αιώνων με ράντισε με απέραντη αγάπη λήθη έχασα επιτέλους το κορμί μου στο χύμα ακούμπησα μόνον το μάγουλό μου με ένα μονοπάτι δάκρυ ευτυχίας. Έτσι κοιμήθηκα μίαν άρητη βραδιά στον κήπο των ολόκληρων ονειρών.

Από τη συλλογή «Ο των ωραίων μακάρων - περιόδευων κήπος επαήμερος»

νη συλλογή σας τιλοφορείται «Η αγάπη που δεν ξέρει». Θα λέγατε ότι η ποίησή σας επιχειρεί προοδευτικά να εξερευνησει το βάρος, με το οποίο επιφορτίζεται, καμιά φορά, η γνώση;

Το προφανές για οποιονδήποτε άλλον άνθρωπο, στον ποιητή φαντάζει μη προφανές, μάλιστα θα προσέθετα, είναι ολωσδιόλου αδιαφανές. Οι άνθρωποι στη ζωή ζητούν να έχουν τον έλεγχο του εαυτού τους και του περιβάλλοντός τους, έτσι χρησιμοποιούν εργαλεία όπως η λεγόμενη «κοινή λογική», η λήψη αποφάσεων σύμφωνα με το φίλιο συμφέρον, οι αναγκαίες προσαρμογές σε γεγονότα και συμπεριφορές που δεν μπορούν να αντιπαλέψουν, η αποδοχή, έστω και ασυνείδητα, ότι η ζωή είναι ένας αγώνας δρόμου με τον χρόνο, μία ευθεία με συγκεκριμένους σταθμούς. Αποσιωπούν το τέλος αυτής της πορείας προκειμένου να την αντέξουν. Κυρίως λόγω της λανθάνουσας από το συνειδητό, αλλά υπαρκτής λόγω των επιμόνων της υπομνήσεων, αίσθησης του τέλους χρόνου ζωής, ο άνθρωπος αναπτύσσει ακόμη περισσότερο την ανάγκη του για έλεγχο σε κάθε εκδήλωση της ζωής του, με δυο λόγια τρέφει το εγώ του με την ψευδαίσθηση κυριαρχίας πάνω στη μοίρα, προκειμένου να ξεφύγει από την αύρα του θανάτου. Κατανοητό, πολύ ανθρώπινο. Έτσι στήνεται το θέατρο της ζωής μας, συχνά μια φάρσα, που συνίσταται σε «μ'αρέσει» και «δεν μ'αρέσει», σε «πάρε» και σε «δώσε». Σ' αυτό το πλαίσιο, η ρήση του «Κήπου» νομίζω πως ερμηνεύεται επαρκώς: για τους ανθρώπους το μυστήριο είναι εκείνο που τους αντιστέκεται, που χαλάει τον ασφαλώς δομημένο ψευδαισθητικό τους κόσμο και με ένα λόγο τους ταράζει, στερώντας τους την ψευδαίσθηση της πατοδυναμίας. Βεβαίως, εδώ ενέχεται

και το αρχέγονο αντανάκλαστικό της ανθρωπίνης περιέργειας, με όλα τα παρελκόμενα φαινόμενα της φιλομάθειας κ.λπ., που, όμως, εν τέλει, και πάλι καταλήγουν στον ίδιο παρονομαστή, εφόσον μιλάμε για ενήλικους: στον απόλυτο, ει δυνατόν, έλεγχο. Το ζήτημα είναι, πως το μυστήριο καθαυτό δεν αποτελεί αντικείμενο ενδιαφέροντος τους-δεν νοιάζονται να το πλησιάσουν, νοιάζονται μόνον να το αποδομήσουν, να το βάλουν σε γνωστά σχήματα για να μην τους αναιρέσει τα κεκτημένα.

Ο ποιητής οφείλει να δεχτεί ότι δεν ξέρει. Η παραδοχή της άγνοιας είναι παραδοχή του μυστηρίου και άρα αποδοχή μιας άλλης μοίρας, χωρίς κεκτημένα. Η ποίηση είναι αθωότητα, άρα διακινδύνευση. Ο ποιητής, ο καλλιτέχνης, εν γένει, αντιλαμβάνεται με δέος και με την άκρη του ματιού την αληθινή ζωή, αυτήν που δεν ελέγχεται από άνθρωπο γιατί βρίσκεται στα χέρια άλλου, τόσο ο σχεδιασμός όσο και η πορεία της. Τους κραδασμούς του κόσμου δικαιοσύνη να μεταγράψει μόνον. Και αυτό, εφόσον αποποιηθεί τη γνώση και ενστερνιστεί την εν τω βάθει κατανόηση. Δεν είναι εύκολο να ζήσεις έτσι, αυτό είναι βέβαιο. Γίνεσαι υποβολιμαίος και ανοχύρωτος. Ένας ξένος ανάμεσα στους ανθρώπους. Μα πιστεύω, πως η συνειδητή άγνοια είναι και η πραγματική γνώση.

Η κριτική, πολύ νωρίς, ανίχνευσε τον σημαίνοντα ρόλο που καταλαμβάνει ο έρωτας στην ποίησή σας. Κοινωνείτε, μέσω της ποιητικής σας σμίλης, τις εκφάνσεις που δύνανται ο έρωτας να προσλάβει; Ή επιδιώκετε να προβείτε σε μια, κατά το δυνατόν, ευκρινέστερη λεκτική απόδοσή του;

Πιστεύω ακράδαντα πως μόνον ο έρωτας μπορεί να βάλει τάξη στο χάος. Για μένα ο έρωτας, πέρα από ανθρώπινο συ-

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

ναίσθημα, είναι η γενεσιουργός δύναμη έλξης μεταξύ των πραγμάτων, απαραίτητος για να συμβεί οτιδήποτε. Σε ατομικό επίπεδο, ως πούμε πως είναι ο χρωστήρας και η παλέτα μου, καθώς δοκιμάζω να αποτυπώσω σε άυλες εικόνες τα όσα με περιστοιχίζουν. Πώς θα μπορούσα να ζωγραφίσω διαφορετικά;

Ωστόσο, θεωρώ πολύ προφανή μια τέτοιαν επισήμανση για την ποίησή μου, πολύ εύκολη, ως μου επιτραπεί. Διότι ο έρωτας δεν έχει τον ρόλο του φερωτού θεού στα ποιήματά μου, μάλλον θα έλεγα πως έχει όλους τους ρόλους και όλα τα πρόσωπα, κυρίως τα πιο σκοτεινά, εκείνα που προκαλούν επώδυνες τις αποκαλύψεις. Σαν μοχλός είναι ο έρωτας, που τινάζει δεδομένα στο αέρα και εξαναγκάζει σε υπερβάσεις. Μάλλον, λοιπόν, για να απαντήσω στην ερώτησή σας, δεν έχω σκοπό να τον περιγράψω, παρά μόνον για να δείξω τα

πρόσωπά του και αυτό, για να κατανοήσω τη δράση του στον ανθρώπινο ψυχισμό. Κατά κάποιον τρόπο, λοιπόν, η κεντρική θέση του έρωτα στην ποίησή μου, αποτελεί μία προσωπική θεολογία. **Γράφετε πότε σε ελεύθερο και πότε σε ελευθερωμένο στίχο. Σας απαγορεύει η μετρική απόδοση, και κατ' επέκταση η φόρμα, όταν γράφετε;** Συνειδητά όχι. Δεν κάθισα ποτέ να μετρήσω στίχους, να ακολουθήσω μέτρο, να διαλέξω τρόπο γραφής. Το κάθε ποίημα έχει τις παραμέτρους του, οι οποίες εξαρτώνται από τον τρόπο που το ίδιο θέλει να γεννηθεί. Με δύο λόγια υπακούω στο ποίημα. Η επιτυχημένη φόρμα αποτελεί συστατικό του ολοκληρωμένου ποιήματος, όπως και η επιλογή των σωστών για να καταρτίσουν το ποίημα λέξεων. Εκείνο που με ενδιαφέρει είναι το ποίημα να κυλάει με την αναπνοή, κατευθύνοντάς την. Ίσως, λοιπόν, θα λέ-

Ο ποιητής οφείλει να δεχτεί ότι δεν ξέρει. Η παραδοχή της άγνοιας είναι παραδοχή του μυστηρίου και άρα αποδοχή μιας άλλης μοίρας, χωρίς κεκτημένα

γαμε πως η εγκιβωτισμένη μουσική του ποιήματος είναι για μένα η φόρμα του.

Η Κική Δημουλά, σε μία συνέντευξή της, είπε κάποτε πως «η ευτυχία δεν βγάζει ποίηση». Θα συμφωνούσατε με αυτή την απόφαση;

Η ευτυχία είναι ποίηση. Όπως και η ποίηση είναι πραγματική ευτυχία. Από και πέρα, δεν θέτω περιορισμούς στο τι θα προκαλέσει την ποίηση. Δεν μου επιτρέπεται.

Πώς συνδυάζεται η αρχαιολογία, αντικείμενο των σπουδών σας και χώρος όπου εργάζεστε, με την ποίηση;

Νομίζω πως τίποτα δεν θα μπορούσε να ταιριάζει περισσότερο. Δεν υπάρχει κανένα επιτήδευμα πιο δονκιωτικό. Δεν είναι χρήσιμη για τον πρακτικό άνθρωπο, ασχολείται με πράγματα που δεν αφορούν σε επίλυση προβλημάτων της καθημερινότητας, ασχολείται

κυριολεκτικά με σκουπίδια. Τα σκουπίδια του χρόνου, τα απορρίμματα των ανθρώπων, έστω κι αν έζησαν τόσο παλιά. Το ατελέσφορο της αρχαιολογίας ταιριάζει απόλυτα με την ποίηση. Η γοητεία της, επίσης. Όπως και στην ποίηση, αντικείμενο ο άνθρωπος, η ζωή του, τα όνειρα και οι διαψεύσεις του, μεταγγραμμένα σε υλικά κατάλοιπα, ενώ στην ποίηση σε στίχους.

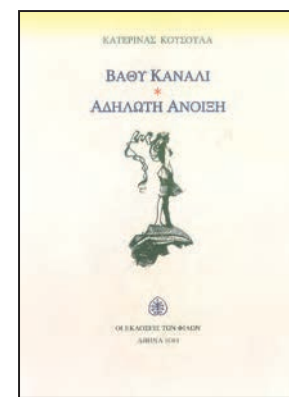
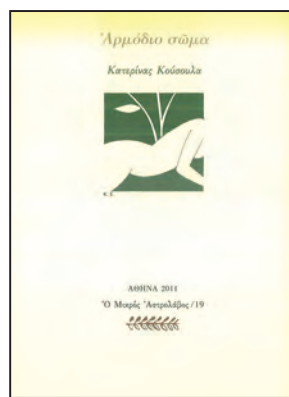
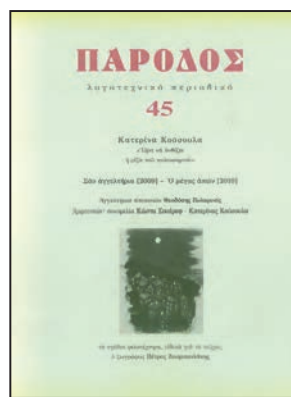
Ποιους ποιητές προκρίνετε ως σηματοωρούς ή δασκάλους;

Σηματοωροί και δάσκαλοι όλοι οι μεγάλοι μας ποιητές, αρχαίοι και νεότεροι. Να τους κατονομάσω δεν μπορώ, δεν μπορώ να πω τι πήρα από τον καθένα, ακόμη κι ένας στίχος μπορεί να είναι κρίσιμος για μια πορεία. Από τους σύγχρονους, οφείλω την παρουσία και την πορεία μου στο ποιητικό γίγνεσθαι στον σπουδαίο μας ποιητή Κώστα Θ. Ριζάκη, τον οποίο διάβη ο ποιητρια ευγνωμονεί.

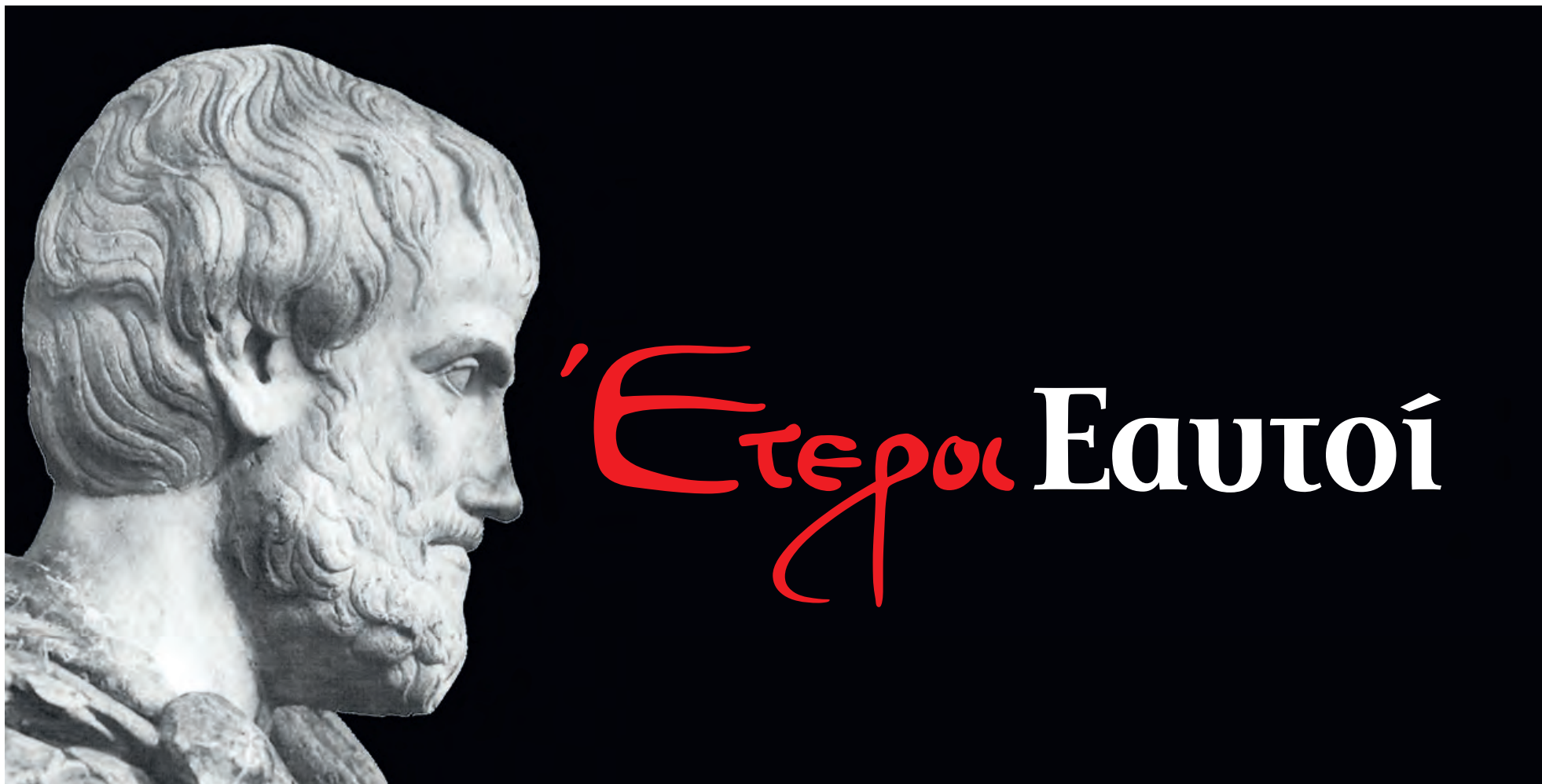
Βιογραφικό σημείωμα

Η Κατερίνα Κούσουλα γεννήθηκε και ζει στη Θεσσαλονίκη, όπου εργάζεται ως αρχαιολόγος του Υπουργείου Πολιτισμού, στην Εφορεία Αρχαιοτήτων Πόλης Θεσσαλονίκης. Στην ποίηση εμφανίστηκε το 2009, με την πρώτη της ποιητική συλλογή «Ζητήματα Κυμάτων» (ΕΨΙΛΟΝ/ποίηση, 2009). Τη θέση έκδοσης ενέχει η πρώτη δημοσίευση στο λογοτεχνικό περιοδικό Πάροδος/Τεύχος 45, Ιούνιος 2011, των ποιητικών συλλογών της «Σαν αγγελιτρία» [2009] και «Ο μέγας απών» [2010], σε τεύχος αφιερωμένο στην ποίησή της. Ακολουθούν οι ποιητικές συλλογές «Αρμόδιο σώμα» (Ο Μικρός Αστρολάβος/19, Αθήνα 2011) και «Βαθύ κανάλι - Αδύλωτη άνοιξη» (Οι Εκδόσεις Των Φίλων/Αθήνα 2013), η ποιητική σύνθεση «Ο ΤΩΝ ΩΡΑΙΩΝ ΜΑΚΑΡΩΝ-περιοδεύων κήπος επαήμερος» (Οι Εκδόσεις Των Φίλων/Αθήνα 2014) και η ποιητική συλλογή «Η αγάπη που δεν ξέρει» (Γαβριηλίδης, Αθήνα 2015). Η ποιήτρια έχει δημοσιεύσει πολλές λογοτεχνικές κριτικές σε λογοτεχνικές εκδόσεις και έχει συνεργαστεί με διάφορα λογοτεχνικά περιοδικά (Πάροδος, Ένεκεν, Εμβόλιμον, Κουκούτσι, Κοράλλι, Νέα Ευθύνη, Νέο Επίπεδο, Φρέαρ, Φαρφουλάς, Μανδραγόρας, Πνευματική Ζωή).

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Ιστορίες αλλιώς // Η φιλία, από τον Αριστοτέλη στα sitcoms 'Friends' και 'Sex and the City'

ΠΤΟΣΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

«Αχ όλα έπρεπε να 'ρθούνε καθώς ήρθαν... για πάντα να καθούνε τόσο φίλοι, να φύγουν, να καθούνε» (Καρυωτάκης)

«**Α**ναγκαιότατον εις τον βίον», αφορίζει ο Αριστοτέλης για την φιλία, ανοίγοντας την εμβριθή του για την φιλία πραγματεύουσα, στα κεντρικά βιβλία των Ηθικών Νικομαχείων: το Θ, το Ι και το Κ. Όικειον άπας άνθρωπος άνθρωπος και φίλον', συνεχίζει, ενώ αποδίδει στην φιλία τον κύριο δεσμό που συνέχει τις πόλεις, περισσότερο κι από την ίδια τη δικαιοσύνη: «έοικεν και τας πόλεις συνέχειν η φιλία και οι νομοθέται περί αυτήν σπουδάζειν η την δικαιοσύνην». Βρίσκει, μάλιστα, ότι η φιλία αναδεικνύει την κύρια ηθική ποιότητα της δικαιοσύνης, εξασφαλίζοντας την καίρια της εκπλήρωση ως αρετή. Κι είναι, βέβαια, η δικαιοσύνη η πληρέστερη αρετή, ως η μόνη «προς άλλον αρετή», εκφράζοντας το ίδιο της κοινωνικής φύσης κι ουσίας του ανθρώπου, που αναζητείται στην φιλία ως διά του άλλου, της σύζευξης προς τον έτερον ως «έτερον εαυτόν», ηθική εκπλήρωση. Η ευδαιμονία ως ολοκληρωμένη αξίωση κι άνθιση του ανθρώπου, και μάλιστα ως πολιτικού ανθρώπου, στα πλαίσια της πλήρους «ενέργειάς» του στις σχέσεις του μέσα στην πόλη.

Φιλαυτία και φιλαλληλία: αίροντας την αντίφαση μέσα στην βαθύτερη έννοια της φιλίας
Καίριες, ευριστικά καθοδηγητικές

απορίες στην αριστοτελική συζήτηση είναι, από την μια, η αναγόρευση του φίλου ως «ετέρου εαυτού», αλλά και παράλληλα, προς την συζήτηση της φιλίας, και σε συνάφεια προς αυτήν ως 'αρετή', η έμφαση που δίδεται στην 'φιλαυτία'. Αλλά, πώς, ετοιμώς απορεί κανείς, συμβιβάζονται ο «αλτρουϊσμός» της ανάδειξης του φίλου ως «ετέρου εαυτού» με την «φιλαυτία», την πρώτιστη αρετή της αγάπης εαυτού, που ο Φιλόσοφος εξαίρει ως άδυτον της ανθρώπινης αξιοπρέπειας;

Πρωτίστως πρέπει να αναδειχθεί ότι, επειδή κυριαρχεί στις απόψεις του Αριστοτέλη για τις ανθρώπινες σχέσεις και την φιλία το ποιοτικό ηθικό κριτήριο, τις προσεγγίζει αξιολογικά με αναφορά στα ενδιαφέροντα και τα είδη προθέσεων πίσω από την αναζήτηση της φιλίας. Κριτήριο διαφοροποιήσεων, παρατηρεί, είναι το «φιλητόν», αυτό που αγαπάται στην φιλία: η διάκριση ανάμεσα στα είδη της φιλίας, με αξιολογικές συνεπαγωγές για την ποιότητα και διάρκεια της φιλίας, είναι αν αυτό που αφορά το «φιλείσθαι», το «φιλητόν», είναι το «ηδύ, το χρήσιμον ή το αγαθόν». Η χρησιμότης αφορά τις επιχειρηματικές συνεργασίες ή εταιρικές, το ηδύ τις πιο ελευθεριάζουσες, ξένοιαστες παρέες, ενώ το αγαθόν δηλοί κι υπαγορεύει την κοινή επιζήτηση ιδεατών ενδιαφερόντων. Η ποιότης, το βάθος και η μακροβιότης της φιλίας συμπαρολουθεί την αξιολογική αυτή διαβάθμιση του «φιλητού», κατά το «ηδύ, το χρήσιμον ή το αγαθόν».

Είναι, εδώ, χρήσιμο να αναδείξουμε την βαθύτερη αριστοτελική έννοια της φιλίας μέσα από ένα βιβλίο εκλαϊκευτικής φιλοσοφίας που, ακριβώς,

αντιδιαστέλλει την αριστοτελική φιλία προς ό,τι κρίνει ως ρηχότερες αντιλήψεις της που μας κατέλιπε, ακρωτηριάζοντάς μας ηθικά και καταδικάζοντάς μας στην μοναξιά των δυσαναπλήρωτων κενών μας, η νεωτερικότητα.

Ό,τι γνωρίζω το έμαθα μέσα από την τηλεόραση, «All I Know, I Learned from TV», τιτλοφορεί το βιβλίο του της εκλαϊκευτικής φιλοσοφίας ο Λυκάων φιλόσοφος Mark Rowlands (συγγραφέας και του «Ο Φιλόσοφος και ο Λύκος», για την φιλία του με ένα λύκο που τον συνώδευε στις πανεπιστημιακές διαλέξεις του!). Στο βιβλίο του γι' αυτά που τον «διδάσκουν» για τις ανθρώπινες σχέσεις και την σύγχρονη νεωτερική φιλία, sitcoms όπως το 'Friends' και το 'Sex and the City', παρατηρεί ότι σε αυτά κυριαρχεί και προβάλλεται ή και υποβάλλεται μια εικόνα του εαυτού ως ολοκληρωμένου, φτασμένου και φινιρισμένου που, στις σχέσεις του με τους άλλους, απλά διαφημίζει την επιτευγμένη κι επιτυχή πληρότητά του. Μην διαπερατός στους άλλους, σαν τις Καρτεσιανές και Χιουμιανές συγκρουόμενες μπάλες του μπιλιάρδου, απρόσιτος και στις συναντήσεις του με τους «φίλους» και «εραστές», βλέπει σε αυτές απλά την ανάλωση των άλλων, επιφανειακή, παροδική και... πολύ-ακόρεστη, όπως τα ανθυγιεινά λιπαρά της σύγχρονης κατανάλωσης, που παχαίνουν και αρρωσταίνουν, ανανεώνοντας ολόένα μια πείνα και μια δίψα που συνοδεύει την αχορτασιά της επιφανειακής, μη ουσιαστικής συνάντησης. Είμαστε, όπως συνάγει ο φιλόσοφος από τα sitcoms 'Friends' και το 'Sex and the City', «πλοία που προσπερνιούνται μέσα στο σκοτάδι».

Ο Εαυτός και ο Άλλος: μεθοδολογία της αριστοτελικής ηθικής επιχειρηματολογίας

Είναι χρήσιμο, σε δύο προτάσεις να εξηγηθεί η επιστημολογική ή μεθοδολογική στρατηγική για την ανάδειξη της ηθικής τελείωσης του ανθρώπου μέσα από την οπτική του φίλου ως «ετέρου εαυτού». Η αριστοτελική ηθική διαστέλλεται προς τις σύγχρονες θεωρίες για την ηθική στο ότι είναι μια ηθική του πρώτου προσώπου, αφορά το πώς μπορώ να ζήσω μια πληρέστερη, πιο ευδαίμονα ζωή μέσα από μια στρατηγική επιλογών των φρονιμών πράξεων που, στην οπτική ολόκληρης της ζωής μου, sub specie vitae, θα την αξιολογούν ως ευδαίμονα, κι εμένα ως σοβαρό σε σχέση με την ζωή μου, ως «σπουδαίο». Δεν αφορά το πώς πρέπει οι άλλοι να φέρονται. Ούτε και χαρακτηρίζεται, ή σπληνιτεύεται, όπως η Καντιανή δεοντολογική θεωρία από την 'ηθική σχιζοφρένεια', να ενεργώ ακόμη και ως φίλος κάτω από τις επιταγές ηθικών αρχών, τευτονικά και ρομποτικά, με τις προς τον φίλο μου πράξεις αδειασμένες από το προσωπικό στοιχείο, ως απρόσωπη ηθική επιταγή. Είναι μέσα από την οπτική του φίλου, του «άλλου» που, ωστόσο, γεφυρώνεται η διάσταση ανάμεσα στην οπτική του πρώτου προσώπου κι αυτή του τρίτου προσώπου, αφού βλέπω πώς πρέπει να ζήσω ως να ήμουν ένα άλλο πρόσωπο. Στην ουσία γεφυρώνεται η διάσταση ανάμεσα στην οραματική για τον εαυτό φιλοδοξία και την παρατήρηση από την οποία συνάγονται οι καθολικές του πράττειν αρχές. Γεφυρώνεται επίσης το χάσμα ανάμεσα στην ηθική του πρώτου αγαθού, και εκείνη της καταξιωμένης στην πρακτική της καθημερινότητα ζωής, την ζωή των λογικών

www.simerini.com.cy

καθολικών αρχών και των αισθημάτων που συνδέονται προς τις πρακτικές επιδιώξεις, την αμεσολάβητη ζωή των αισθημάτων και την χωρίς αίσθημα ζωή των λογικών υπολογισμών της προαίρεσης.

Η σχέση με τους φίλους δεν είναι μια σχέση μη στοχαστικής αρέσκειας, αλλά εμπλέκει μια στρατηγική επιθυμία του καλύτερου για τον φίλο, μια αγαθή προσήλωσι στο αγαθό του φίλου. Αντανακλώντας, έτσι, την στοχαστική σχέση του σπουδαίου ανθρώπου με την δική του ζωή, με επιλογές που αντανακλούν όλο τον χαρακτήρα, εκφράζοντας μια προσήλωσή του στην στρατηγική της ευδαιμόνου ζωής. Φιλαυτία και φιλία προς τον έτερον εννοούνται λοιπόν σε μια αμοιβαία αντανάκλαση. Όχι μονάχα διότι άνθρωποι που μισούν τον εαυτό τους, όπως συμβαίνει με τους «μοχθηρούς» που κατά τον Αριστοτέλη δεν μπορούν να είναι φίλοι καν του εαυτού τους, δεν επιλέγονται ως φίλοι, αλλά γιατί αυτό που ισχύει σε σχέση με τον εαυτό ισχύει και διαπροσωπικά εννοείται ως μεταφορικό πρότυπο της σχέσης με τον φίλο ως άλλο εαυτό, κι αντίστροφα. Αν η φιλία σχηματίζεται στο πρότυπο της φιλαυτίας, η τελευταία μπορεί να εκπληρωθεί στην πληρότητά της ως πρότυπο μιας σχέσης ανάμεσα σε ανεξάρτητα άτομα που μπορούν να σχηματίσουν μια αντικειμενική αντίληψη ο ένας για τον άλλο. Εδώ, αναδεικνύεται στην συνάφεια της οντολογικής με την επιστημολογική της διάσταση ότι ο άνθρωπος είναι φύσει κοινωνικό ον, και το δυνάμει του ατόμου μπορεί μόνο να πραγματοποιηθεί σε κοινωνικές σχέσεις.

Από την ριζική ετερότητα της φιλίας στην υπερβατική ταυτότητα της εκπλήρωσης

Μέσα από τον φίλο ως «έτερο», την προς φίλον αγάπη, ο άνθρωπος διαβλέπει, λοιπόν, τον «έτερο εαυτό» του. Πρόκειται για μια μεταφυσική, ριζική «ετερότητα», που σε μια κοινή κίνηση προς το αγαθό, που συνιστά την ενέργεια της φιλίας, θα καταστήσουν δυνατή την καλή ζωή, δηλαδή την «ευδαιμονία» ως συστατική εκπλήρωση του εαυτού, όταν κάποιος καθίσταται ο εαυτός του σε μια αναχωρητική κίνηση πέραν του εαυτού προς τον «έτερο», μια «εκστατική» κίνηση που δεν επιτρέπει επιστροφή χωρίς κάποια μορφή διάχυσης, στην αντίληψη διά του φίλου, διά του ετέρου, της άπειρης διανοικτότητας προς την ριζική αυτή, ωστόσο συστατική, ετερότητα που συνιστά, που είναι συστατική του «τελείου», εντελεχούς εαυτού.

Ανακεφαλαιώνοντας, η περιγραφή της φιλίας από τον Αριστοτέλη, εστιαζόμενη στην σχέση αγάπης ανάμεσα σε αγαθούς, επιτρέπει στον Φιλόσοφο να ορίσει την φιγούρα του ανθρώπου ως - παράδοξα - τείνοντος εκτός ορίων, σε μια αγωνιστική κίνηση υπέρβασης του εαυτού του. Ειδικά ως άνθρωπος, «ή άνθρωπος», το ανθρώπινο όν συνιστά μια δομή διάνοιξης προς την υπερβολή εαυτού, διανοίγεται στο άλλο που τον υπερβαίνει αλλά και τον ολοκληρώνει καθ' υπέρβασίν του. Είναι ακριβώς μια δεκτικότητα του άλλου, μια 'φιλόξενη' πρόσκληση προς τον άλλο, τον έτερο εαυτό. Με αυτή την έννοια, το ανθρώπινο όν τελειοποιείται ως εαυτός, ως το τί ήν είναι του σε μια αξι-

ακή πάντα διάσταση αναζήτησης του αγαθού του, της τελειώσής του καθώς κινείται προς το έτερόν του, τον «άλλο εαυτό» του για να ανασυνθέσει τον εαυτό του με ένα διεθλασμένο τρόπο, μέσα από τον άλλο.

Ορίζοντας πιο σωστά την τεθλασμένη αυτή, στον καθρέφτη του άλλου (εαυτού) ο άνθρωπος αναγνωρίζει τα σημεία μιας ανοικτότητας που δεν υπόκειται μια αυτοτελή ταυτότητα - πρόκειται για έναν άλλο εαυτό που υπαινίσσεται αλλά και εμπερικλείει την κοινή διάνοιξη προς το «έτερο» που δεν είναι κάποιος άλλος ή όποιος άλλος ως συγκεκριμένη ταυτότητα. Γι' αυτό, με τους ορισμούς του διάφορου και του ετέρου του Ι των Μετά τα Φυσικά, όπου το «διάφορο» προϋποθέτει μια ταυτότητα, ο Αριστοτέλης αποφεύγει τον όρο «διάφορος», προτιμώντας αυτόν του «έτερος». Στον έτερο (εαυτό) που είναι ο φίλος αναγνωρίζεται μια μαρμαρυγή

υπόσχεσης της κοινής ανοικτότητας ή αγάπης προς το αγαθό, που προϋποτίθεται ως φιλητόν στην διαρκή και τέλεια φιλία.

Στην διάνοιξη αυτή προς το «έτερον» που υπερβαίνει τον εαυτό και διεθλασμένη μέσα από τον «έτερον» αποκαλύπτεται κανείς ως μια άπειρη δεκτικότητα. Αγαπώντας τον φίλο, διανοίγεται κάποιος και εμπλέκεται σε μια κοινή κίνηση προς το αγαθό, στην κίνηση προς την ευδαιμονία ως πληρότητα, μια πληρότητα που ταυτίζεται προς την επιθυμία, την διάνοιξη προς αυτήν, το «φιλητόν» που είναι η φιλία. Η κίνηση προς τον φίλο είναι ταυτόχρονα και κίνηση πέραν του φίλου. Μια κίνηση «πέραν», μια συστατική του εαυτού «υπέρβαση» που βρίσκεται στην αρχή της φιλίας και σαν «αρχή» της, principium, ορίζει την ουσιαστική της φιλίας ενέργεια κι εκπλήρωση.

ART AERI LTD

Αχιλλέας Δρούγκας

Ο Αχιλλέας Δρούγκας, σπουδαίος δημιουργός, γεννήθηκε το 1940 στον Πειραιά. Σπούδασε χαρακτηριστική και σκηνογραφία στην Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών. Το 1966 πήρε κρατική υποτροφία για να μελετήσει τη διακόσμηση των λαϊκών σπιτιών της Δυτικής Μακεδονίας και το 1970-1973 με υποτροφία του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών συνέχισε τις σπουδές του στο Λονδίνο κοντά στους A. Gross και B. Dos Santos. Το 1974 ασχολήθηκε αποκλειστικά με τη ζωγραφική και το 1978 έκανε την πρώτη ατομική του έκθεση στην Αθήνα. Έργα του βρίσκονται στη Εθνική Πινακοθήκη, στο Μουσείο Βορρέ, στην Πινακοθήκη Πιερίδη και σε πολλές συλλογές σε όλο τον κόσμο. Χαρακτικά του βρίσκονται στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης, στο Μουσείο Βικτώρια και Άλμπερτ, Λονδίνο, Εθνικό Μουσείο Ουαλίας, Εθνική Πινακοθήκη, Παρίσι και άλλες δημόσιες και ιδιωτικές συλλογές στην Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Έχει εκθέσει ζωγραφική σε διάφορες γκαλερί της Ευρώπης και της Αμερικής. Είναι μέλος του ΕΕΤΕ και του Συνδέσμου Σύγχρονου Τέχνης και είχε επιλεγεί να εμπλουτίσει με έργα του τη συλλογή ζωγραφικής των Ολυμπιακών Αγώνων της Αθήνας του 2004. Το 1974 άρχισε να ασχολείται αποκλειστικά με την ελαιογραφία, κινούμενος στο πλαίσιο των μεταμοντέρνων τάσεων και δημιούργησε υπερρεαλιστικές συνδέσεις ανιγματικού χαρακτήρα καθώς και θέματα της Αναγέννησης και του Μπαρόκ, ενώ το 1978 οργάνωσε, όπως προαναφέρθηκε, την πρώτη του έκθεση στην Γκαλερί «Ζουμπουλάκη», με την οποία πέρασε από τη χαρακτηριστική στη ζωγραφική. Κάποια από τα έργα του χαρακτηρίζει η απουσία της ανθρώπινης μορφής και η υπαινικτική ατμόσφαιρα. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 αντλεί τα θέματα των έργων του από τη μυθολογία, όπως η «Εκλογή του Πάρη», ο «Ενδυμίον», και την ύστερη ρωμαϊκή αρχαιότητα. Το 1994 η Πινακοθήκη Πιερίδη οργάνωσε αναδρομική έκθεση με μεγάλη επιτυχία, ενώ το 2009 η Εθνική Πινακοθήκη οργάνωσε έκθεση, στην οποία παρουσιάστηκαν 140 χαρακτικά και ζωγραφικά του έργα. Κριτικοί έχουν γράψει: «Ο Αχιλλέας Δρούγκας θεωρείται ένας από τους πλέον προικισμένους χαρακτές της γενιάς του, μπολιάζοντας τη χαρακτηριστική με ένα σύγχρονο υπερρεαλιστικό δράμα και βελτιώνοντας τις τεχνικές μεθόδους της».

Για περισσότερες πληροφορίες αποταθείτε στο www.artaeri.com. Μακαρίον 71, Λ/σία

Ηδύφωνο

www.simerini.com.cy

Crossroads

Συνέντευξη // Το «Ηδύφωνο» συνομιλεί με τον οργανισμό TheatrEtc για τις δραστηριότητες της καλοκαιρινής κατασκήνωσης, που «επικεντρώνονται στη χρήση του θεάτρου ως εργαλείου δημιουργικής έκφρασης και επικοινωνίας, πολυπολιτισμικότητας και συνύπαρξης»

ΜΑΡΙΑ ΜΗΝΑ
minam@simerini.com

Στο χωριό Κάμπος, μεταξύ 29 Ιουλίου και 7 Αυγούστου του 2016, θα λάβει χώρα για έκτη χρονιά η θεατρική κατασκήνωση Crossroads, για νέους από όλη την Κύπρο, μεταξύ 15-18 ετών. Το «Ηδύφωνο» συνομίλησε με την ομάδα TheatrEtc για την εν λόγω κατασκήνωση, τα δρώμενα και τις σκευές της.

Διοργανώνετε για έκτη χρονιά την καλοκαιρινή κατασκήνωση για εφήβους «Crossroads». Μπορείτε να μας εξηγήσετε το σκεπτικό πίσω από την ιδέα, αλλά και την πραγμάτωση μίας τέτοιας διοργάνωσης;

Η κατασκήνωση «Crossroads» ξεκίνησε το καλοκαίρι του 2010 ως βάση ερευνητικής εργασίας για τη μεταπτυχιακή διατριβή της υπεύθυνης προγραμμάτων του οργανισμού TheatrEtc, Ναταλίας Κουχαρτσίου. Φιλοξενούσε αρχικά μόνο νέους/ες 15-18 ετών από τις δύο μεγάλες κοινότητες του νησιού (Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους) και είχε ως στόχο την επαφή και γνωριμία των νέων αυτών των κοινοτήτων μέσω δημιουργικών δραστηριοτήτων και συγκεκριμένα εργαστηρίων εκμάθησης θεατρικών τεχνικών. Η κατασκήνωση σχεδιάστηκε λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη δημιουργικών δράσεων που υποβάλλουν τους/τις νέους/ες ηλικίας 15-18 ετών σε διαδικασία συστηματικής επαφής και διαλόγου με το «άλλο», το διαφορετικό. Η μελέτη, με βάση το συγκεκριμένο πρόγραμμα το 2010, έγινε γύρω από ερωτήματα που αφορούσαν τη θέση των εμψυχωτών στο θέμα της προσέγγισης της διαφορετικότητας σε χώρες όπου υπάρχει κοινοτική διαμάχη ή διαχωρισμός και πώς η δική τους ταυτότητα -κυρίως η εθνική ταυτότητα- μπορεί να επηρεάσει και να καθορίσει τη διαδικασία με τους συμμετέχοντες. Τα ερωτήματα της πρώτης κατασκήνωσης, καθώς και γενικά η εμπειρία της διοργάνωσης της πρώτης φοράς, μάς δίδαξαν πολλά και κατεύθυναν την πορεία των επιλογών μας για τις θεματικές των εργαστηρίων, τις μεθόδους, την επιλογή εμψυχωτών, συνεργατών - ακόμη και χορηγών. Στην πορεία, η κατασκήνωση εξελίχθηκε σε μια 10ήμερη συμβίωση νέων που ζουν στο νησί και προέρχονται από διαφορετικά υπόβαθρα, με ένα πλουσιότερο πρόγραμμα. Εν τέλει, ενώ ο βασικός στόχος της συνύπαρξης και της καλλιέργειας της κατανόησης και της ανεκτικότητας διατηρήθηκε, οι μέθοδοι προώθησης του διαλόγου μεταξύ των συμμετεχόντων άλλαξαν.

Ποιες δραστηριότητες και εμπειρίες, γενικότερα, θα βιώσουν οι νέοι

που θα συμμετάσχουν;

Οι νέοι/ες που θα συμβιώνουν για δέκα μέρες στην κατασκήνωση θα παρακολουθούν πολλαπλά εργαστήρια κάθε μέρα με διαφορετικές θεματικές. Τα εργαστήρια της κατασκήνωσης «Crossroads», στη σημερινή της μορφή, βασίζονται εξ ολοκλήρου σε μεθόδους Εφαρμοσμένου Θεάτρου, που δημιουργούν κατάλληλο κλίμα και ασφαλές περιβάλλον δημιουργικού διαλόγου μεταξύ των συμμετεχόντων. Οι θεματικές που ακολουθούνται κάθε μέρα αφορούν το ευρύτερο θέμα της ταυτότητας και της μελέτης των δυναμικών που προκύπτουν από τη διαμόρφωσή της (μνήμη προσωπική και κοινοτική, γλώσσα, όρια κ.ο.κ.). Τα εργαστήρια αυτά θα ακολουθούν μια πορεία βασισμένη στο θέατρο της Επινόησης, όπου κάθε δράση των συμμετεχόντων θα μπορεί να «οδηγήσει» την ομάδα σε μια τελική παράσταση που θα συνθέτει όλα τα στοιχεία της εμπειρίας τους και θα εκφράζει τις απόψεις τους. Συμπληρωματικά, το πρόγραμμα της κατασκήνωσης φέτος περιλαμβάνει επισκέψεις καλλιτεχνών, οι οποίοι θα προσφέρουν εργαστήρια δημιουργικών δραστηριοτήτων και τεχνών που θα συμπληρώνουν την εμπειρία των συμμετεχόντων και θα υποβοηθούν τη δημιουργία μιας ολοκληρωμένης παράστασης (εργαστήρια μουσικής, κίνησης, δημιουργίας μάσκας κ.ά.). Τέλος, η κατασκήνωση φέτος περιλαμβάνει ένα ολοήμερο ταξίδι στο αρχαίο θέατρο των Σόλων και έναν αγώνα orienteering εντός του χωριού Κάμπος.

Το όνομα για την κατασκήνωση παραπέμπει σημειολογικά (και) σε ένα σημείο δημιουργικής συνάντησης διαφορετικών ιδεών, ταυτοτήτων ή αντιλήψεων. Είναι εξελικτική, με την πάροδο των ετών, αυτή η ώσμωση;

Το όνομα της κατασκήνωσης «Crossroads» παραπέμπει γενικότερα

στη φύση της δουλειάς μας. Το Εφαρμοσμένο Θέατρο γίνεται πυρήνας συνάντησης και συνεργασίας πολλών άλλων τεχνών και «χώρος» ανταλλαγής απόψεων, εμπειριών, ανησυχιών και ονείρων και κάθε εργαστήριο μάς οδηγεί σε κατευθύνσεις μαζί με τους συμμετέχοντες. Αν και η κατασκήνωση διοργανώνεται στηριγμένη σε ένα πρόγραμμα γερά στοχοθετημένο και μεθοδολογικά σταθερό, στην πορεία αλλάζει μορφή και ύψος ανάλογα με τα άτομα, τα οποία «συναντώνται» στο σταυροδρόμι της για να συμβιώσουν, να συνεργαστούν και να αλληλεπιδράσουν. Αυτό ισχύει όχι μόνο για τους/τις νέους/ες που συμμετέχουν αλλά και για κάθε άλλο άτομο που εμπλέκεται στη διοργάνωση (εμψυχωτές, μέλη οργανωτικής ομάδας, καλλιτέχνες-επισκέπτες κ.ο.κ.). Στην ιστορία των έξι χρόνων διοργάνωσης, στα «σταυροδρόμια» της κατασκήνωσης έχουν βρεθεί άτομα από την Κύπρο αλλά και το εξωτερικό, άνθρωποι με μεράκι και θέληση, άλλοι με αναστολές και προβληματισμούς. Η επαφή τόνων ανθρώπων έχει αφήσει με τα χρόνια πολλά μαθήματα στον

καθένα αλλά ειδικότερα σε εμάς στον TheatrEtc, που διοργανώνουμε την κατασκήνωση, για να γινόμαστε καλύτεροι σε αυτό που κάνουμε αλλά και για να αντιμετωπίζουμε τη δουλειά μας με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και σεβασμό προς τον κάθε άνθρωπο.

Ποια τα σχόλια και η ανατροφοδότηση που λαμβάνετε από τους συμμετέχοντες, αλλά και τους εκάστοτε υποστηρικτές/συνδιοργανωτές της κατασκήνωσης;

Κατ' αρχάς, φροντίζουμε ώστε η διοργάνωση της κατασκήνωσης κάθε χρόνο να αξιολογείται από τους/τις νέους/ες που συμμετέχουν σε ένα εκτενές έντυπο αξιολόγησης, τόσο για τη γενικότερη εμπειρία (θέματα διαμονής, διατροφής κ.λπ.), όσο και για το περιεχόμενο των δραστηριοτήτων και ειδικότερα των εργαστηρίων. Μέσα από τις συγκεκριμένες αξιολογήσεις λαμβάνουμε πολύ θετικά σχόλια για την εμπειρία των νέων, καθώς και για τη στάση απέναντι στη συμβίωση με άτομα από διαφορετικό κυρίως κοινωνικό και εθνικό υπόβαθρο. Επιπρόσθετα, η στήριξη της κατασκήνωσης και η αποδοχή της διαφαίνεται από την παρουσία ολοένα και αυξανόμενου αριθμού θεατών στην τελική παράσταση των συμμετεχόντων κάθε χρόνο. Κόσμος που πληροφορείται για την κατασκήνωση έρχεται για να μάθει για τη διαδικασία την οποία πέρασαν οι συμμετέχοντες και να στηρίξει την προσπάθεια με την παρουσία του. Έχουμε καταφέρει επίσης να δημιουργήσουμε στενούς δεσμούς και καλές συνεργασίες με αρκετούς μη κυβερνητικούς οργανισμούς και άλλους φορείς στην πορεία της διοργάνωσης, καθώς και χορηγούς που για σειρά χρόνων μάς στήριξαν, πιστεύοντας στους στόχους της κατασκήνωσης και στο έργο του TheatrEtc.

Η ομάδα σας απαρτίζεται από νέους ανθρώπους που, κόντρα στην

κρίση -σε όλες τις εκφάνσεις που αυτή προσλαμβάνει- δημιουργούν, ερευνούν και προωθούν τη συνεργασία καλλιτεχνών και εκπαιδευτικών. Πρακτικά, πόσο δύσκολο είναι αυτό;

Στον πυρήνα των προγραμμάτων που δημιουργεί η ομάδα μας βρίσκεται το Εφαρμοσμένο Θέατρο, μια ομπρέλα εκπαιδευτικών μεθόδων και τεχνικών, που προσκαλεί και ανθίζει μέσα από τη συνεργασία. Θα έλεγε κανείς ότι δεν μπορούμε να μην δημιουργούμε μέσα από συνέργειες, να βρίσκουμε κώδικες επικοινωνίας με άλλους οργανισμούς και άτομα, να αναπτύσσουμε το έργο μας σε σχέση με άλλες πρωτοβουλίες γύρω μας, δημιουργώντας νέους δρόμους και ευκαιρίες. Έχει γίνει σταδιακά πιο δύσκολο όντως τα τελευταία χρόνια να βρίσκουμε τους πόρους για την υλοποίηση των ιδεών μας, κυρίως για τη δημιουργία νέων προγραμμάτων που είναι μεγαλύτερα σε έκταση, απαιτούν μεγάλες συνεργασίες και είναι, κατ' επέκταση, πολυδάπανα. Παρ' όλα αυτά όσο η οικονομική στήριξη βρίσκεται σε περιορισμένη διαθεσιμότητα, γύρω μας συνεχώς γνωρίζουμε ανθρώπους που είναι και διαθέσιμοι και έτοιμοι να συνεργαστούν, να δημιουργήσουν μαζί μας και να προσφέρουν πολύ χρόνο και δουλειά για τον σχεδιασμό και την εκτέλεση πρωτοβουλιών που ενισχύουν τον κοινωνικό διάλογο. Είναι κι αυτό ένας μεγάλος πλούτος για τη δουλειά μας και για τον τόπο μας γενικότερα.

Ποια τα επόμενα σχέδια και οι δράσεις του Οργανισμού;

Πέρα από τις εντατικές προετοιμασίες για την κατασκήνωση «Crossroads» αυτή την περίοδο, ο TheatrEtc θα αρχίσει σύντομα να προετοιμάζεται για ένα εκτενές πρόγραμμα κατάρτισης που έχει εγκριθεί για επιχορήγηση από το πρόγραμμα ERASMUS+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο ο TheatrEtc είναι ένας από τους οργανισμούς-εταίρους, μαζί με άλλους τρεις οργανισμούς από Ουγγαρία, Σερβία και Ρουμανία. Το πρόγραμμα θα κρατήσει τον οργανισμό απασχολημένο, εκτός των άλλων, στην έρευνα και στον σχεδιασμό προγραμμάτων που αφορούν τη διαπαιδαγώγηση γύρω από τον σχολικό εκφοβισμό μέσω της χρήσης της μεθόδου Θέατρο στην Εκπαίδευση (Theatre In Education - Tie), μία μέθοδος που θα μπορούσε να φέρει αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζουμε στην Κύπρο ένα κοινωνικό θέμα στον χώρο της τυπικής και μη-τυπικής εκπαίδευσης και μάθησης. Επίσης, αναφορικά με αυτό το κοινωνικό φαινόμενο, ο οργανισμός μας θα εφαρμόσει για έκτη συνεχώς χρονιά στη δημοτική εκπαίδευση το πρόγραμμα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για τον σχολικό εκφοβισμό «Remove the Power».

<http://www.theatretc.com>

www.simerini.com.cy

Βιβλιονηλασίες // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Σελάνα

Χλόη Βερίτη

Η Χλόη Βερίτη, λογοτεχνικό ψευδώνυμο της Χλόης Παϊκού, μάς αιφνιδιάζει αποκαλυπτικά με την είσοδό της στον χώρο μιας δόκιμης λογοτεχνικής γραφής· ειδικότερα, μιας εγγραφής στο διηγηματικό τοπίο των αισθαντικών λυρικών εμπνεύσεων και των ενσυναίσθητων ψυχογραφικών αποτυπώσεων, των στοχαστικών ρομαντικών ενατενίσεων και των φαντασιακών ονειρικών ή μεταφυσικών μεταπλάσεων με νεωτερικούς τρόπους επινοητικής σύλληψης, δημιουργικής ζωντανής έκφρασης και σκηνικής παραστατικότητας. Από τις εκδόσεις Δωδώνη κυκλοφόρησαν κατά την περσινή χρονιά τα δεκατρία διηγήματά της υπό τον ποιητικό αρχαιοελληνικό τίτλο «Σελάνα» και εμβληματική φιλοτέχνηση εξωφύλλου με το έργο της Στέλλας Λάντσα «Ονειρο»: ήτοι, της ονειρικής Αρχέγονης Μήνης= Σελήνης-Γυναίκας στον αέναο κύκλο της ζωής, στη σκοτεινή-αθέατη και φωτεινή-ορατή τους όψη, «της ταύτισης, ένωσης και συμπαντικής μελωδίας», καθώς μας θυμίζει στην επεξηγηματική της εισαγωγή η συγγραφέας. Μη παραλείποντας εδώ, εκτός από την υπόμνηση της ερμηνευτικής σημασιοδότησης της Σελήνης ως φως και λάμψης από το «σέλας» της ετυμολογίας της, να αναφέρει τη σύνδεσή της με μύθους, παραδόσεις, δοξασίες σε αρχαίους λαούς και θρησκείες, ποιήματα και ύμνους, όπως ο Ομηρικός και ο Ορφικός και η γνωστή ερωτική ωδή στη Σελήνη της Σαπφούς. Συνακόλουθα, οι τίτλοι των διηγημάτων δεν είναι τυχαίοι, εφόσον παραπέμπουν στις κοσμογονικές αντιλήψεις, τις ημερομηνιακές φάσεις και τις χρωματικές όψεις της Σελήνης με τις αλληγορικές συνδηλώσεις στα βιολογικά στάδια και τις συναισθηματικές καμπές της γυναίκας και της ιδιαίτερης φύσης του ψυχισμού της μαζί με τους πολλαπλούς ρόλους της αποστολής. Μια εντέλει πολύμορφη, πολυδιάστατη, αλλά και συγκυριακά ή μοιραία πρωτοϊκή γυναίκα-σελάνα, που, κατά συμπαντική νομοτέλεια και θεία επιταγή, μεταστοιχείωνεται ανελκτικά από το κορίτσι της εφηβείας με τα πρώτα σκιρτήματα της αγάπης και των διαπροσωπικών της σχέσεων στον σχολικό περιβάλλον, της γυναίκας των ανεκπλήρωτων ερώτων και των συζυγικών απογοητεύσεων, της μητρότητας και της αιώνιας μάνας, των εναγώνιων κραδασμών και των επώδυνων ημερών, αλλά και της συνέχισης της ζωής σε νέες διαδρομές μέχρι την άφιξή της ως γιαγιάς στο καταφύγιο της

μοναξιάς και του κόσμου των αναμνήσεων ή της αμνησίας της μέσα από το αιώνιο παραμύθι του καλπαμού του χρόνου προς τη δύση του φεγγαριού της.

Επιχειρώντας μια σημειολογική παρουσίαση των διηγημάτων παρακολουθούμε τα επί μέρους αφηγηματικά επεισόδια της αυτοτελούς πλοκής του μύθου τους, με την εκτύλιξη του νήματος να συμπλέκει την αδιάσπαστη ενότητα της ιστορίας της γυναίκας· και είτε κατονομάζοντας είτε αφήνοντάς την συνεκδοχικά ανώνυμη, ενσαρκώνει δίπλα στις ακνές φιγούρες των άλλων προσώπων την ηρωίδα πρωταγωνίστρια ενός οιονεί μυθιστορήματος παράλληλων συμπληρωματικών εξιστορήσεων και άπειρων νοερών προεκτάσεων. Στη «Σελήνη Αρχέγονη» προβάλλεται η κοσμογονική σύζευξη άρρενος και θήλεος: ένα κορίτσι και ένα αγόρι δημιουργούν το δικό τους σύμπαν της παντοτινής αγάπης. Στον ελλειπτικό λόγο της μοντέρνας γραφής με την αλληγορική πολυσημία κινούνται και τα υπόλοιπα διηγήματα.

Ο τίτλος «Σκοτεινή σελήνη» του δεύτερου διηγήματος είναι ενδεικτικός. Εδώ, σε μια άλλη ιεροτελεστία η απαρηγόρητη γυναίκα των τύψεων απευθύνει ότι με τον μηδενιστικό τρόπο σκέψης της Φαλάτσι το «Γράμμα σ' ένα παιδί που δεν γεννήθηκε ποτέ», αλλά με την σπαρτακική μεταμέλεια και την επίκληση της θείας Χάριτος για άφεση αμαρτιών. Η μητρότητα, ωστόσο, προκαλεί τις μνήμες της μητριαρχίας σε ένα από τα πλέον ευφάνταστα αριστοτεχνικά της διηγήματα. Μια ακόμη λατρευτική ιεροτελεστία «στη μητριαρχική κοινωνία των Χαρ», όπου οι αρχαιότερες γυναίκες εισάγουν τη νεαρή Νινχούρ στα μυστήρια της γυναικείας της οντότητας. Από τη μακρινή εκείνη εποχή μάς μεταφέρει στους σημερινούς καιρούς της δεκαεξάχρονης ΕΜΟ ή indigo Δανάης, υποβάλλοντας το θέμα της παιδαγωγικής προσέγγισης των επαναστατημένων παιδιών από γονείς και εκπαιδευτικούς. Τα τελευταία διηγήματα με ακροτελείο την «Ασμημένα Σελήνη» πραγματεύονται συναισθηματικές πτυχές και προβληματικές εκφάνσεις της τρίτης ηλικίας, που αποδίδονται όχι με τους μελοδραματικούς και ελεγειακούς τόνους της απέναντης λύπης για τη χαμένη νιότη και τα ανεπίστροφα χρόνια της αθωότητας, αλλά με μια νοσταλγική διάθεση αναστοχασμού πάνω στον κύκλο της ζωής. Μιας ζωής, που κι αν «δέδυκε σελάννα», κατά τη Σαπφώ, συνεχίζει ν' ανατέλλει στο διηνεκές...

Ιδεοσκόπιο // Χρυσόθεμις Χατζηπαναγή

Προς μίαν οικολογία των ανθρωπίνων ορίων

chrysothemisch1@gmail.com

Στη δίνη των οικολογικών πολιτικών ρευμάτων από τις τελευταίες δεκαετίες του περασμένου αιώνα μέχρι σήμερα, οι ολοένα εντεινόμενοι λόγοι και οι μείζονες ή ελάχιστες αντίλογοι της πράσινης πολυφωνίας, αντί μιας δραστικά ενορχιστρωμένης σύνθεσης, παραμένουν εν πολλοίς έπεια περρόντα μπροστά στα δεινά των περιβαλλοντικών προβλημάτων, με τις υπαρκτές και σοβούσες καταστρεπτικές τους συνέπειες. Γιατί, αν στην αινιγματώδη ρήση του Ηράκλειτου «Φύσις κρύπτεσθαι φιλεί» μια πιθανή απάντηση επικαλείται τη διαλεκτική αλήθεια του «ξυνού» συμπαντικού Λόγου, που υποδηλοί τον κοινό νοη της συμπόρευσης και της συνέργειας για το κοινό καλό του καλύτερου ή έστω λιγότερο επώδυνου αύριο, πώς μπορούν να το οραματίζονται οι ανεργάτες αμφιλογίες και οι αλληλοαναιρούμενες αναφάσεις ενός τέτοιου ατελέσφορου πλουραλισμού;

Αν, κατά το αγγλικό λογοπαίγνιο, για τον πλανήτη δεν μπορεί να υπάρξει «plan B», δεν είναι κινδυνολογία και ουδόλως επαναπαύει η μετάθεση ευθυνών για την περιβαλλοντική ρύπανση από τις ασύμμετρες ανθρώπινες δραστηριότητες και τις άλλες τραγικές επιπτώσεις της οικολογικής κρίσης: τις προβλεπές ή απρόβλεπτες απειλές από τις κλιματικές αλλαγές του θερμοκηπίου και των ακραίων καιρικών φαινομένων, τη μείωση της βιοποικιλότητας, την επισφαλή δημόσια υγεία από ασθένειες ανθεκτικές στα αντιβιοτικά και από την καθημερινή χρήση χημικών ουσιών, τη γήρανση του πληθυσμού, τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Μήτε ασφαλώς νομιμοποιείται η ατομική ιδιωτικοποίηση, η εμπορευματοποίηση και η εγκληματική κακοποίηση της φύσης, κατά τον υπερβάλλοντα φιλελευθερισμό του

Coase, όπου οι μηχανισμοί της αγοράς δεν πρέπει να παρεμποδίζονται από την κρατική παρέμβαση για την επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, όπως με τη διακανονιστική υπερπλούστευση της οικονομικής ασυδοσίας «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Η «απεριόριστη ανάπτυξη»

Για τους φιλελεύθερους, επιπλέον, η κεφαλαιοποίηση της φύσης συνδέεται με τους νόμους της προσφοράς-ζήτησης, της αύξησης της τιμής των πόρων που εξαντλούνται και την επιτάχυνση της αποκατάστασής τους μέσω των τεχνολογικών καινοτομιών μιας πράσινης οικονομίας. Σε αντίθεση με τους νόμους της φύσης, που τους θέλουν να κινούνται ελεύθεροι οι φύλακες άγγελοί τους, ήτοι οι πολέμιοι του ανθρωποκεντρισμού και υπέρμαχοι του βιοκεντρισμού της βαθιάς ριζοσπαστικής οικολογίας. Αλλά και παρότι οι Μαρξ και Ένγκελς επισήμαναν τη σχέση φύσης-κοινωνίας, απορρίπτοντας την ταύτιση της προόδου μέσω της επιστημονικής κατάρκτησης της φύσης, οι επίγονοί τους του υπαρκτού σοσιαλισμού και της θεσμικής αριστεράς όχι απλώς αμφισβήτησαν, αλλά ενίσχυσαν το βιομηχανικό μοντέλο της απεριόριστης ανάπτυξης των παραγωγικών δυνάμεων, που υποσκάπτουν το γήινο οικοσύστημα. Εντούτοις, για την επιβίωσή του μέσα από την ιερή και απαραβίαστη σχέση του ανθρώπου με τη φύση εναγώνια εξακολουθεί να ακούγεται από το 1855 η φωνή του Ινδιάνου Σιάτλ: «Πώς μπορείτε να αγοράσετε ή να πουλάτε τον ουρανό - τη ζέστα της γης; Για μας μοιάζει παράξενο. Η δροσιά του αγέρα ή το άφρισμα του νερού, ωστόσο, δε μας ανήκουν. Πώς μπορείτε να τα αγοράσετε από μας; Κάθε μέρος της γης αυτής[...]είναι στη μνήμη και στην πείρα του λαού μου ιερό. Ξέρομε πως ο λευκός δεν καταλα-

βαίνει τους τρόπους μας. Τα μέρη της γης, το ένα με το άλλο, δεν κάνουν γι' αυτόν διαφορά, γιατί είναι ένας ξένος που φτάνει τη νύχτα και παίρνει από τη γη όλα όσα του χρειάζονται. Η γη δεν είναι αδερφός του, αλλά εκθρός, που πρέπει να τον κατακτήσει, και αφού τον κατακτήσει, πηγαίνει παρακάτω. Με το ταμάχι που έχει θα καταπιεί τη γη και θα αφήσει πίσω του μια έρημο».

Όσο κι αν αδυνατούμε να προσλάβουμε το στωικό δόγμα «ομολογούμενης τη φύσει ζην», ανατρέφοντας τα παιδιά μας στην εξοχή μαζί με τον «Αιμίλιο» του Ρουσσώ είτε καταφεύγοντας στο δάσος του Θορώ, κι όσο κι αν σαν άλλους Ροβινσώνας στο τροπικό νησί της απομόνωσής τους θεωρούμε πρωτόγονους τους υπό εξαφάνιση Ερυθρόδερμους, τα ζέοντα οικολογικά μας προβλήματα επικαιροποιούν τα μηνύματα του ρομαντικού πραγματισμού τους: της εγγενούς αδελφικής σχέσης με τη γη τους και της ιεροποίησης της φύσης, σε αντίθεση με τις ασύστολες ενέργειες αποϊεροποίησης της από τους αλλοτινούς και προπάντων τους τωρινούς «πολιτισμένους».

Επείγει επομένως ο άνθρωπος να παύσει να προιόνει το δέντρο της ζωής του, οικοδομώντας μίαν άρρηκτη σχέση σεβασμού, κοινωνικής μέθεξης και οικολογικής δημιουργικής αλληλεπίδρασης με το φυσικό περιβάλλον. Προσπαθώντας, έτσι, πέρα από μονοσήμαντες θεωρίες, αποσπασματικές ενέργειες και σπασμωδικές προς το θεάθηναι ακτιβιστικές δράσεις, να φτάσει το μέτρο όχι απλώς της βιώσιμης, αλλά της αξιοβίωτης ολιστικής ανάπτυξης σε μίαν αυτάρκη κοινωνία, κατά τον Αριστοτέλη, του «ευ ζην». Η αυτονομία της αυτορρυθμισής, ήτοι η αυτοπεριοριστική ελευθερία των πολιτών της προοιωνίζει τον δρόμο προς μίαν οικολογία των ανθρωπίνων ορίων.

Ηδύφωνο

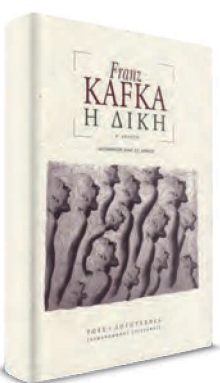
www.simerini.com.cy

Φραντς Κάφκα, Η δίκη

Απόσπασμα της βδομάδας // Κάποιος πρέπει να συκοφάντησε τον Γίτσεφ Κ., επειδή, χωρίς να έχει κάνει κανένα κακό, τον συνέλαβαν ένα πρωί // Επιμελείται η **Μαρία Μινά**

Ο μεγάλος συγγραφέας έφυγε από τη ζωή στις 3 Ιουνίου του 1924.

Η **Δίκη** του **Κάφκα** κυκλοφορεί (και) από τις **εκδόσεις Ροές** σε μετάφραση **Δημ. Στ. Δήμου**

Κάποιος πρέπει να συκοφάντησε τον Γίτσεφ Κ., επειδή, χωρίς να έχει κάνει κανένα κακό, τον συνέλαβαν ένα πρωί. Η μαγείρισσα της φράου Γκρούμπαχ, της σπιτονοικοκυράς του, που του έφερνε κάθε μέρα κατά τις οχτώ το πρωί το πρόγευμα, δεν ήρθε αυτήν τη φορά. Αυτό δεν είχε συμβεί ποτέ. Ο Κ. περίμενε ακόμη μια στιγμή, κοίταξε απ' το μαζιλάρι του τη γριά γυναίκα που έμενε στο απέναντι σπίτι και τον παρατηρούσε με μια ολότελα ασυνήθιστη και για την ίδια περιέργεια, ύστερα όμως, παραξενεμένος και πεινασμένος ταυτόχρονα, χτύπησε το κουδούνι. Αμέσως άνοιξε η πόρτα κι ένας άντρας, που ποτέ ως τότε δεν τον είχε δει σε τούτο το σπίτι, μπήκε μέσα. Ήταν λεπτοκαμωμένος μα και γεροδεμένος, φορούσε ένα εφαρμοστό μαύρο κοστούμι, που σαν τα ταξιδιωτικά κοστούμια ήταν εφοδιασμένο μ' ένα σωρό πτέτες, τσέπες, θηλυκώματα, κουμπιά και μια ζώνη και, δίχως να μπορεί κανείς να εξηγήσει σε τι χρησίμευαν, φαινόταν γι' αυτό εξαιρετικά πρακτικό. «Ποιος είστε», ρώτησε ο Κ. και ανασπώθηκε αμέσως στο κρεβάτι. Όμως ο άντρας απέφυγε την ερώτησή του να έπρεπε κανείς να παραδεχτεί την παρουσία

του, λέγοντας απλώς: «Χτυπήσατε;». «Η Άννα να μου φέρει το πρόγευμα», είπε ο Κ. και δοκίμασε στην αρχή αδιαμαρτύρητα, μετά με προσοχή και σκέψη, να προσδιορίσει ποιος ήταν στην πραγματικότητα αυτός ο άντρας. Ωστόσο, εκείνος δεν έμεινε πολύ εκτεθειμένος στα βλέματά του παρά στράφηκε προς την πόρτα, που την άνοιξε λίγο για να πει σε κάποιος που προφανώς στεκόταν ακριβώς από πίσω: «Θέλει να του φέρει η Άννα το πρόγευμα». Στο πλαϊνό δωμάτιο ακούστηκε ένα μικρό γέλιο - από τον ήχο δεν μπορούσε να καταλάβει κανείς αν ήταν εκεί περισσότερα πρόσωπα. Αν και ο ξένος δεν ήταν δυνατόν να είχε μάθει κάτι από τώρα, κάτι που δε γνώριζε κιόλας από πριν, είπε στον Κ. με τον τρόπο μιας αναγγελίας: «Είναι αδύνατον». «Αυτό είναι πρωτάκουστο», είπε ο Κ., αναπήδησε απ' το κρεβάτι και φόρεσε γρήγορα το παντελόνι του. «Μολαταύτα θέλω να δω τι άνθρωποι είναι στο πλαϊνό δωμάτιο και πώς θα δικαιολογήσει η φράου Γκρούμπαχ αυτή την ενόχληση». Του ήρθε βέβαια αμέσως στον νου πως έτσι αναγνώριζε στον ξένο τρόπον τινά δικαιώματα επιτηρήσεως, όμως τώρα δεν του φάνηκε σοβαρό. Οποσδήποτε ο ξένος έτσι το ερμήνευ-

σε, επειδή είπε: «Δεν κάθεστε καλύτερα εδώ;». «Ούτε θα καθίσω ούτε θέλω να μου αποτεινέτε τον λόγο όσο δε συστήνεστε». «Το είπα με καλή πρόθεση», είπε ο ξένος, ανοίγοντας τώρα μόνος του την πόρτα. Στο πλαϊνό δωμάτιο, όπου ο Κ. μπήκε βαδίζοντας πιο αργά απ' όσο ήθελε, όλα ήταν εκ πρώτης όψεως σχεδόν ακριβώς όπως το προηγούμενο βράδυ. Ήταν το δωμάτιο της φράου Γκρούμπαχ - ίσως υπήρχε σήμερα λίγο περισσότερος χώρος από άλλοτε σε τούτο το παραγεμισμένο με έπιπλα, τάπτες, πορσελάνες και φωτογραφίες δωμάτιο, αυτό δεν το αντιλαμβανόταν κανείς αμέσως, πολύ λιγότερο, αφού η κυριότερη μεταβολή οφειλόταν στην παρουσία ενός άντρα, που καθόταν στο ανοικτό παράθυρο μ' ένα βιβλίο, από το οποίο ανασήκωσε τώρα το βλέμμα. «Έπρεπε να μείνετε στο δωμάτιό σας! Δε σας το είπε ο Φραντς;». «Ναι, μα τι θέλετε;» είπε ο Κ. κοιτάζοντας από την ανοιχτή πόρτα, και ύστερα πάλι ξανά προς τον πρώτο. Απ' το ανοικτό παράθυρο έβλεπε πάλι κανείς τη γριά γυναίκα, που με πραγματικά γεροντική περιέργεια είχε προβάλλει στο αντικρινό παράθυ-

ρο, για να μπορέσει να τα δει όλα. «Μα θέλω τη φράου Γκρούμπαχ...» είπε ο Κ. κάνοντας μια κίνηση σαν να ξέφυγε απ' τους δύο άντρες, που ωστόσο στέκονταν πολύ μακριά του, και θέλησε να προχωρήσει. «Όχι», είπε ο άντρας από το παράθυρο, πέταξε το βιβλίο πάνω σ' ένα τραπεζάκι και σκώθηκε. «Δεν επιτρέπεται να φύγετε, έχετε συλληφθεί». «Ετσι μοιάζει», είπε ο Κ. «Και γιατί;» ρώτησε. «Δεν είμαστε εξουσιοδοτημένοι να σας πούμε. Πηγαίνετε στο δωμάτιό σας και περιμένετε. Η διαδικασία έχει μπει μια φορά στον δρόμο της, και θα τα μάθετε όλα την κατάλληλη ώρα. Παραβιάζω την εντολή μου μιλώντας σας τόσο φιλικά. Όμως ελπίζω πως κανείς άλλος εκτός απ' τον Φραντς δεν ακούει, που κι αυτός είναι ευπροσέγγιστος μαζί σας παραβιάζοντας τον κανονισμό. Αν εξακολουθήσετε να έχετε τόση τύχη όπως με την επιλογή των φυλάκων σας, τότε μπορείτε να ελπίζετε ακόμα». Ο Κ. θέλησε να καθίσει, όμως είδε ότι σε όλο το δωμάτιο δεν υπήρχε άλλο κάθισμα εκτός απ' την καρέκλα στο παράθυρο. «Θα δείτε πόσο αληθινά είναι αυτά», είπε ο Φραντς και ταυτόχρονα με τον άλλο άντρα κατευθύνθηκαν προς το μέρος του. (σελ. 8-10)